

STANOWISKO RADY (UE) NR 7/2013 W PIERWSZYM CZYTANIU

w sprawie przyjęcia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (wersja przekształcona)

Przyjęte przez Radę w dniu 6 czerwca 2013 r.

(2013/C 179 E/02)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 78 ust. 2 lit. d),

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Do dyrektywy Rady 2005/85/WE z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w państwach członkowskich należy wprowadzić szereg istotnych zmian ⁽⁴⁾. W celu zapewnienia jasności, dyrektywa ta powinna zostać przekształcona.

(2) Wspólna polityka azylowa, w tym wspólny europejski system azylowy, jest integralnym elementem wytycznego przez Unię Europejską celu, polegającego na stopniowym ustanawianiu przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości otwartej dla tych, którzy, zmuszeni przez okoliczności, poszukują zgodnie z prawem ochrony w Unii. Polityka ta powinna podlegać zasadzie solidarności i sprawiedliwego podziału odpowiedzialności między państwami członkowskimi, w tym również na płaszczyźnie finansowej.

(3) Na specjalnym posiedzeniu w Tampere w dniach 15 i 16 października 1999 r. Rada Europejska uzgodniła podjęcie wysiłków mających na celu ustanowienie wspólnego europejskiego systemu azylowego, opartego na pełnym i integralnym stosowaniu Konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców z dnia 28 lipca 1951 r., zmienionej protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 r. („konwencja genewska”), potwierdzając w ten sposób zasadę *non-refoulement* i zapewniając, aby nikt nie był odsyłany tam, gdzie narażony jest na prześladowania.

(4) W konkluzjach z Tampere przewidziano, że w niedługim terminie wspólny europejski system azylowy powinien objąć wspólne normy w zakresie sprawiedliwych i skutecznych procedur azylowych w państwach członkowskich, a w dłuższym terminie przepisy unijne prowadzące do wspólnej procedury azylowej w Unii.

(5) Pierwsza faza tworzenia wspólnego europejskiego systemu azylowego zakończyła się wraz z przyjęciem stosownych aktów prawnych przewidzianych w traktatach, w tym dyrektywy 2005/85/WE, która była pierwszym środkiem w zakresie procedur azylowych.

(6) Na posiedzeniu w dniu 4 listopada 2004 r. Rada Europejska przyjęła program haski, w którym określono cele, jakie należy zrealizować w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w latach 2005–2010. W tym kontekście w programie haskim wezwano Komisję Europejską do zakończenia oceny aktów prawnych przyjętych w ramach tej pierwszej fazy oraz do przedłożenia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie aktów i środków, które mają zostać przyjęte w ramach drugiej fazy. Zgodnie z programem haskim, stworzenie wspólnego europejskiego systemu azylowego służy realizacji celu zakładającego ustanowienie wspólnej procedury azylowej oraz jednolitego statusu obowiązujących w całej Unii.

(7) W Europejskim pakcie o migracji i azylu przyjętym w dniu 16 października 2008 r. Rada Europejska odnotowała znaczne różnice, jakie utrzymują się między poszczególnymi państwami członkowskimi w zakresie udzielania ochrony oraz wezwała do podjęcia nowych inicjatyw, w tym do przedłożenia wniosku dotyczącego ustanowienia jednolitej procedury azylowej obejmującej wspólne gwarancje, aby dopełnić proces ustanawiania wspólnego europejskiego systemu azylowego przewidzianego w programie haskim.

(8) Na posiedzeniu w dniach 10–11 grudnia 2009 r. Rada Europejska przyjęła program sztokholmski powtarzający zobowiązanie do stworzenia do 2012 r. wspólnej przestrzeni ochrony i solidarności, której podstawę stanowić będą wspólna procedura azylowa i jednolity status osób, którym przyznano ochronę międzynarodową; system opierać się miał na wysokich normach ochrony oraz sprawiedliwych i skutecznych procedurach. Program sztokholmski potwierdził, że osobom potrzebującym ochrony międzynarodowej musi zostać zapewniony dostęp do bezpiecznych i skutecznych, z prawnego punktu widzenia, procedur azylowych. Zgodnie z programem sztokholmskim, osoby składające wniosek o ochronę międzynarodową, niezależnie od państwa członkowskiego, w którym wniosek ten jest złożony, powinny być jednakowo traktowane pod względem rozwiązań proceduralnych i określania statusu. Celem jest, aby podobne sprawy były podobnie traktowane i kończyły się takim samym wynikiem.

⁽¹⁾ Dz.U. C 24 z 28.1.2012, s. 79.

⁽²⁾ Dz.U. C

⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 6 kwietnia 2011 (Dz.U. C 296 E z 2.10.2012, s. 184) oraz stanowisko Rady w pierwszym czytaniu z dnia 6 czerwca 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym). Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia ... (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia

⁽⁴⁾ Dz.U. L 326 z 13.12.2005, s. 13.

- (9) Należy zmobilizować zasoby Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców oraz Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO) w celu zapewnienia odpowiedniego wsparcia wysiłków państw członkowskich w zakresie wdrożenia norm określonych w drugiej fazie tworzenia wspólnego europejskiego systemu azylowego, w szczególności tych państw członkowskich, których systemy azylowe poddawane są szczególnej i nieproporcjonalnej presji, zwłaszcza ze względu na ich położenie geograficzne lub sytuację demograficzną.
- (10) Wdrażając niniejszą dyrektywę państwa członkowskie powinny uwzględnić stosowne wytyczne opracowane przez EASO.
- (11) W celu zapewnienia kompleksowej i skutecznej oceny potrzeby uzyskania ochrony międzynarodowej przez wnioskodawców w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony⁽¹⁾, unijne ramy procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej powinny opierać się na koncepcji jednolitej procedury.
- (12) Głównym celem niniejszej dyrektywy jest dalszy rozwój norm dotyczących procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej w państwach członkowskich z myślą o ustanowieniu wspólnej procedury azylowej w Unii.
- (13) Zbliżenie przepisów dotyczących procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej powinno pomóc w ograniczeniu wtórnego przepływu wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową między państwami członkowskimi w przypadkach, w których tego rodzaju przepływ byłby spowodowany różnicami w ramach prawnych oraz w stworzeniu równoważnych warunków stosowania dyrektywy 2011/95/UE w państwach członkowskich.
- (14) Państwa członkowskie powinny mieć możliwość wprowadzenia lub utrzymania korzystniejszych przepisów wobec obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców, którzy poszukują ochrony międzynarodowej w państwie członkowskim, w przypadku gdy przyjmuje się, że taki wniosek złożyła osoba, która potrzebuje ochrony międzynarodowej w rozumieniu dyrektywy 2011/95/UE.
- (15) W odniesieniu do traktowania osób objętych zakresem niniejszej dyrektywy, państwa członkowskie związane są zobowiązaniami wynikającymi z aktów prawa międzynarodowego, których są stronami.
- (16) Istotne jest, aby decyzje w sprawie wszystkich wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej podejmowane były na podstawie faktów oraz, w pierwszej instancji, przez organy, których personel posiada odpowiednią wiedzę lub przeszedł niezbędne szkolenie w dziedzinie ochrony międzynarodowej.
- (17) Aby zapewnić obiektywizm i bezstronność w rozpatrywaniu wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej oraz w podejmowaniu decyzji, niezbędne jest, aby specjaliści wykonujący zadania w ramach procedur przewidzianych w niniejszej dyrektywie wykonywały swoje zadania z należytym poszanowaniem mających zastosowanie zasad deontologicznych.
- (18) Podejmowanie decyzji w sprawie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej w najkrótszym możliwym terminie leży w interesie zarówno państw członkowskich, jak i wnioskodawców, bez uszczerbku dla odpowiedniego i kompletnego rozpatrywania wniosku.
- (19) Aby w niektórych przypadkach skrócić całkowity czas trwania procedury, państwa członkowskie powinny mieć możliwość, zależnie od potrzeb krajowych, priorytetowego traktowania dowolnego wniosku, rozpatrując go w pierwszej kolejności, przed innymi wnioskami złożonymi wcześniej, nie odstępując od mających zwykle zastosowanie terminów, zasad i gwarancji.
- (20) W dokładnie określonych okolicznościach, w przypadku gdy wniosek najprawdopodobniej okaże się nieuzasadniony lub gdy występują poważne obawy związane z bezpieczeństwem narodowym lub porządkiem publicznym, państwa członkowskie powinny mieć możliwość przyspieszenia procedury rozpatrywania wniosku, w szczególności poprzez wprowadzenie krótszych, lecz rozsądnych, terminów przeprowadzania niektórych etapów procedury, bez uszczerbku dla odpowiedniego i kompletnego rozpatrywania wniosku oraz dla skutecznego dostępu wnioskodawcy do podstawowych zasad i gwarancji przewidzianych w niniejszej dyrektywie.
- (21) O ile wnioskodawca jest w stanie przedstawić ważną przyczynę, brak dokumentów przy wjeździe lub użycie fałszywych dokumentów nie powinny same w sobie powodować automatycznego wszczęcia procedury granicznej lub procedury prowadzonej w trybie przyspieszonym.

(1) Dz.U. L 337 z 20.12.2011, s. 9.

- (22) W interesie zarówno państw członkowskich, jak i wnioskodawców leży także zapewnienie prawidłowego uznania potrzeby ochrony międzynarodowej już na poziomie pierwszej instancji. W tym celu należy bezpłatnie udzielać wnioskodawcom informacji prawnych i proceduralnych na poziomie pierwszej instancji, uwzględniając przy tym ich szczególną sytuację. Udzielanie takich informacji powinno między innymi umożliwić wnioskodawcom lepsze zrozumienie procedury, pomagając im w ten sposób w wywiązywaniu się ze stosownych obowiązków. Wymaganie od państw członkowskich dostarczenia takich informacji jedynie za pośrednictwem prawników posiadających uprawnienia do wykonywania zawodu adwokata lub radcy prawnego stanowiłoby nadmierne obciążenie. Państwa członkowskie powinny zatem mieć możliwość wykorzystywania najodpowiedniejszych sposobów dostarczania takich informacji, na przykład za pośrednictwem organizacji pozarządowych, specjalistów z organów publicznych lub wyspecjalizowanych służb państwowych.
- (23) W postępowaniach odwoławczych, z zastrzeżeniem pewnych warunków, wnioskodawcom należy zapewnić bezpłatną pomoc prawną i reprezentację ze strony osób uprawnionych do takich czynności na mocy prawa krajowego. Ponadto, na wszystkich etapach postępowania, wnioskodawcy powinni mieć prawo do konsultowania się, na swój własny koszt, z doradcą lub zastępcą prawnym, dopuszczonymi lub uprawnionymi do takiej działalności na mocy prawa krajowego.
- (24) Pojęcie porządku publicznego może obejmować między innymi skazanie za popełnienie poważnego przestępstwa.
- (25) W interesie prawidłowego uznania osób potrzebujących ochrony za uchodźców w rozumieniu art. 1 konwencji genewskiej lub za osoby kwalifikujące się do objęcia ich ochroną uzupełniającą, każdy wnioskodawca powinien mieć skuteczny dostęp do procedur, możliwość współpracy i właściwego komunikowania się z właściwymi organami w celu przedstawienia istotnych okoliczności faktycznych swojej sprawy oraz wystarczające gwarancje proceduralne w celu prowadzenia swojej sprawy na wszystkich etapach procedury. Ponadto procedura rozpatrywania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej powinna zasadniczo zapewniać wnioskodawcy przynajmniej prawo pobytu do czasu wydania decyzji przez organ rozstrzygający, dostęp do usług tłumacza w celu przedstawienia swojej sprawy w przypadku przesłuchania przez organy, możliwość kontaktowania się z przedstawicielem Wysokiego Komisarza Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) oraz z organizacjami zapewniającymi osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową pomoc lub doradztwo, prawo do odpowiedniego powiadomienia o decyzji oraz o jej faktycznym i prawnym uzasadnieniu; możliwość konsultowania się z doradcą lub zastępcą prawnym; prawo do uzyskania informacji o swojej sytuacji prawnej w decydujących momentach procedury w języku, który rozumie lub co do którego można zasadnie przyjąć, że zostanie przez niego zrozumiany, jak również – w przypadku decyzji odmownej – prawo do skutecznego środka zaskarżenia do sądu.
- (26) W celu zapewnienia skutecznego dostępu do procedury rozpatrywania wniosku, urzędnicy, którzy jako pierwsi mają kontakt z osobami ubiegającymi się o ochronę międzynarodową, w szczególności funkcjonariusze zajmujący się ochroną granic lądowych lub morskich lub dokonujący odpraw granicznych, powinni otrzymać stosowne informacje oraz niezbędne przeszkolenie w zakresie rozpoznawania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej i postępowania z tymi wnioskami, w należyty sposób obejmujące między innymi stosowne wytyczne przygotowane przez EASO. Powinni oni być zdolni do udzielenia obywatelom państw trzecich lub bezpaństwowcom przebywającym na terytorium państw członkowskich, w tym na granicy, na wodach terytorialnych lub w strefach tranzytowych, i występującym z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej, stosownych informacji na temat miejsca i trybu składania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej. W przypadku gdy osoby te znajdują się na wodach terytorialnych państwa członkowskiego, powinny zostać przetransportowane na ląd, gdzie ich wnioski powinny zostać rozpatrzone zgodnie z niniejszą dyrektywą.
- (27) Ze względu na to, że obywatele państw trzecich lub bezpaństwowcy, którzy wyrazili chęć wystąpienia o udzielenie ochrony międzynarodowej, są wnioskodawcami ubiegającymi się o ochronę międzynarodową, powinni oni wywiązywać się z obowiązków i korzystać z praw zgodnie z niniejszą dyrektywą oraz dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady .../... UE z dnia ... w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową (*) (1). W tym celu państwa członkowskie powinny jak najszybciej zarejestrować fakt, że osoby te są wnioskodawcami ubiegającymi się o ochronę międzynarodową.
- (28) Aby ułatwić dostęp do procedury rozpatrywania wniosku na przejściach granicznych i w ośrodkach zatrzymań, należy udostępnić informacje o możliwości ubiegania się o udzielenie ochrony międzynarodowej. Podstawowa komunikacja niezbędna do tego, aby umożliwić właściwym organom zrozumienie, czy dana osoba deklaruje chęć ubiegania się o udzielenie ochrony międzynarodowej powinna być zapewniona za pośrednictwem tłumaczy.
- (29) Niektórzy wnioskodawcy mogą potrzebować szczególnych gwarancji proceduralnych, między innymi ze względu na swój wiek, płeć, orientację seksualną, tożsamość płciową, niepełnosprawność, poważne choroby, zaburzenia umysłowe lub skutki tortur, zgwałcenia lub innych poważnych form przemocy psychicznej, fizycznej lub seksualnej. Państwa członkowskie powinny starać się zidentyfikować wnioskodawców potrzebujących szczególnych gwarancji proceduralnych, zanim zostanie podjęta decyzja w pierwszej instancji. Wnioskodawcom tym należy zapewnić odpowiednie wsparcie, w tym dać wystarczająco dużo czasu, w celu stworzenia warunków

(*) Dokument 14654/1/12 REV 1 [dyrektywa w sprawie warunków przyjmowania].

(1) Dz.U. L

niezbędnych do zapewnienia im skutecznego dostępu do procedur oraz do przedstawienia elementów potrzebnych do uzasadnienia ich wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

- (30) W przypadku gdy wnioskodawcy potrzebującemu szczególnych gwarancji proceduralnych nie można zapewnić odpowiedniego wsparcia w ramach procedury granicznej lub procedury prowadzonej w trybie przyspieszonym, wnioskodawca taki powinien zostać zwolniony z takich procedur. Potrzeba szczególnych gwarancji proceduralnych o charakterze, który mógłby uniemożliwić stosowanie procedury granicznej lub procedury prowadzonej w trybie przyspieszonym powinna także oznaczać zapewnienie wnioskodawcy dodatkowych gwarancji w przypadkach, gdy jego odwołanie nie wywołuje automatycznie skutku zawieszającego, z myślą o nadaniu skuteczności środkowi zaskarżenia w szczególnej sytuacji tego wnioskodawcy.
- (31) Krajowe środki dotyczące identyfikowania oraz dokumentowania symptomów i oznak tortur oraz innych poważnych aktów przemocy fizycznej lub psychicznej, w tym aktów przemocy seksualnej, w procedurach objętych zakresem niniejszej dyrektywy mogą opierać się między innymi na *Podręczniku skutecznego dochodzenia i dokumentacji w sprawach dotyczących stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania* (protokół istambulski).
- (32) W celu zapewnienia równości materialnej między wnioskodawcami kobietami i wnioskodawcami mężczyznami, w procedurach rozpatrywania wniosku należy uwzględnić aspekty związane z płcią. W szczególności przesłuchania należy zorganizować w taki sposób, aby zarówno wnioskodawcy kobiety, jak i wnioskodawcy mężczyźni mogli opisać swoje przeżycia w sprawach związanych z prześladowaniem ze względu na płeć. W procedurach opartych na koncepcji bezpiecznego kraju trzeciego, koncepcji bezpiecznego kraju pochodzenia lub pojęciu kolejnego wniosku należy odpowiednio uwzględnić złożoność zgłoszeń zawierających aspekty związane z płcią.
- (33) Stosując niniejszą dyrektywę, państwa członkowskie powinny w pierwszym rzędzie dążyć do najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka, zgodnie z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej („Karta”) oraz konwencją Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka z 1989 r. Dokonując oceny najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka, państwa członkowskie powinny w szczególności należycie uwzględnić dobrostan i rozwój społeczny małoletniego, w tym również jego środowisko.
- (34) Procedury rozpatrywania potrzeby uzyskania ochrony międzynarodowej powinny umożliwiać właściwym organom skrupulatne rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej.
- (35) W przypadku gdy w ramach rozpatrywania wniosku dokonuje się przeszukania wnioskodawcy, powinno być ono przeprowadzane przez osobę tej samej płci. Powinno to pozostawać bez uszczerbku dla przeszukiwania przeprowadzanego ze względów bezpieczeństwa na podstawie prawa krajowego.
- (36) W przypadku gdy wnioskodawca występuje z kolejnym wnioskiem nie przedstawiając nowych dowodów lub argumentów, zobowiązanie państwa członkowskiego do przeprowadzenia nowej pełnej procedury rozpatrywania wniosku stanowiłoby niewspółmierne obciążenie. W takich przypadkach państwa członkowskie powinny mieć możliwość odrzucenia wniosku jako niedopuszczalnego zgodnie z zasadą powagi rzeczy osądzonej.
- (37) W odniesieniu do udziału personelu organu innego niż organ rozstrzygający w przeprowadzaniu terminowych przesłuchań dotyczących merytorycznej treści wniosku, pojęcie „terminowe” powinno być rozumiane stosownie do terminów przewidzianych w art. 31.
- (38) Z wieloma wnioskami o udzielenie ochrony międzynarodowej występuje się na granicy lub w strefie tranzytowej państwa członkowskiego przed wydaniem decyzji w sprawie wjazdu wnioskodawcy. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość ustanowienia procedur rozpatrywania wniosku pod względem dopuszczalności i pod względem merytorycznym, które umożliwiłyby podjęcie decyzji w sprawie takich wniosków w tych miejscach w dokładnie określonych okolicznościach.
- (39) Aby stwierdzić, czy w kraju pochodzenia wnioskodawcy utrzymuje się niepewna sytuacja, państwa członkowskie powinny zapewnić sobie otrzymywanie precyzyjnych i aktualnych informacji ze stosownych źródeł, takich jak Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu, UNHCR, Rada Europy oraz inne właściwe organizacje międzynarodowe. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby wszelkie przypadki przesunięcia terminu zakończenia procedury były w pełni zgodne z ich obowiązkami na mocy dyrektywy 2011/95/UE i art. 41 Karty, bez uszczerbku dla skuteczności i rzetelności procedur przewidzianych w niniejszej dyrektywie.
- (40) Przy ocenie zasadności wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, kluczowym aspektem jest bezpieczeństwo wnioskodawcy w jego kraju pochodzenia. W przypadku gdy państwo trzecie może zostać uznane za bezpieczny kraj pochodzenia, państwa członkowskie powinny mieć możliwość uznania go za bezpieczne i domniemywać, że jest ono bezpieczne dla danego wnioskodawcy, chyba że przedstawi on przeciwdowody.
- (41) Uwzględniając osiągnięty poziom harmonizacji w zakresie kwalifikowania obywateli państw trzecich i bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, należy ustanowić wspólne kryteria określania państw trzecich jako bezpiecznych krajów pochodzenia.

- (42) Uznanie państwa trzeciego za bezpieczny kraj pochodzenia do celów niniejszej dyrektywy nie może oznaczać stwierdzenia bezwarunkowej gwarancji bezpieczeństwa dla obywateli tego państwa. Ocena decydująca o takim uznaniu, z uwagi na jej charakter, może jedynie brać pod uwagę ogólne uwarunkowania cywilne, prawne i polityczne w tym państwie oraz to, czy osoby, które w tym państwie zostaną uznane winnymi prześladowań, tortur lub niehumanitarnego lub poniżającego traktowania bądź karania, w praktyce podlegają karom. Z tego powodu ważne jest, aby państwo określone jako bezpieczne dla wnioskodawcy nie mogło dłużej za takie uchodzić w przypadku, gdy wnioskodawca wykaże, że istnieją ważne przyczyny przemawiające za tym, że dane państwo w jego szczególnej sytuacji nie może być dłużej uznawane za bezpieczne.
- (43) Państwa członkowskie powinny rozpatrzyć wszystkie wnioski pod względem merytorycznym, to jest ocenić, czy dany wnioskodawca kwalifikuje się do udzielenia mu ochrony międzynarodowej zgodnie z dyrektywą 2011/95/UE, z wyjątkiem przypadków, w których niniejsza dyrektywa stanowi inaczej, w szczególności w przypadku, gdy można zasadnie przypuszczać, że inne państwo rozpatrzyłoby wniosek lub zapewniłoby wystarczającą ochronę. W szczególności, państwa członkowskie nie powinny być zobowiązane do merytorycznej oceny wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w przypadku, gdy kraj pierwszego azylu przyznał wnioskodawcy status uchodźcy lub inną wystarczającą ochronę, a wnioskodawca będzie podlegał readmisji do tego kraju.
- (44) Państwa członkowskie nie powinny być zobowiązane do merytorycznej oceny wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w przypadku, gdy można zasadnie oczekiwać, że wnioskodawca z powodu wystarczającego związku z państwem trzecim, określonego prawem krajowym, może poszukiwać ochrony w tym państwie trzecim oraz że zachodzą okoliczności wskazujące, że wnioskodawca zostanie przyjęty lub będzie podlegał readmisji do tego państwa. Państwa członkowskie powinny postępować według tej zasady jedynie w przypadku, gdy można przyjąć, że dany wnioskodawca będzie bezpieczny w danym państwie trzecim. W celu uniknięcia wtórnego przepływu wnioskodawców należy ustanowić wspólne zasady, według których państwa członkowskie uznają lub określają państwa trzecie jako bezpieczne.
- (45) Ponadto, w odniesieniu do niektórych europejskich państw trzecich, w których przestrzega się szczególnie wysokich norm w zakresie praw człowieka i ochrony uchodźców, państwa członkowskie powinny mieć możliwość odstąpienia od rozpatrywania lub odstąpienia od rozpatrywania w całości wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej w przypadku wnioskodawców, którzy wjechali na ich terytorium z takich europejskich państw trzecich.
- (46) W przypadku gdy państwa członkowskie stosują koncepcje bezpiecznego kraju indywidualnie w każdym przypadku lub w przypadku gdy uznają kraje za bezpieczne przyjmując w tym celu wykazy, powinny uwzględniać między innymi wytyczne i podręczniki postępowania oraz informacje o krajach pochodzenia i działania, w tym metodologię sporządzania przez EASO sprawozdania zawierającego informacje o krajach pochodzenia, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 439/2010 z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu⁽¹⁾, a także stosowne wytyczne UNHCR.
- (47) Aby ułatwić regularną wymianę informacji na temat stosowania na poziomie krajowym koncepcji bezpiecznego kraju pochodzenia, bezpiecznego kraju trzeciego i europejskiego bezpiecznego kraju trzeciego oraz przeprowadzanie przez Komisję regularnego przeglądu stosowania tych koncepcji, a także aby przygotować ewentualną dalszą harmonizację w przyszłości, państwa członkowskie powinny powiadamiać lub okresowo informować Komisję o państwach trzecich, do których stosowane są te koncepcje. Komisja powinna regularnie informować Parlament Europejski o wynikach swoich przeglądów.
- (48) Aby zapewnić prawidłowe stosowanie koncepcji bezpiecznego kraju na podstawie aktualnych informacji, państwa członkowskie powinny dokonywać regularnych przeglądów sytuacji w tych krajach, uwzględniając informacje uzyskane z różnych źródeł, w tym w szczególności informacje od innych państw członkowskich, od EASO, UNHCR, Rady Europy oraz innych właściwych organizacji międzynarodowych. Kiedy państwa członkowskie dowiadują się o znaczących zmianach sytuacji w zakresie praw człowieka w kraju uznanym przez nie za bezpieczny, powinny zapewniać jak najszybsze przeprowadzenie takiego przeglądu sytuacji oraz, w razie konieczności, dokonać przeglądu uznania tego kraju za bezpieczny.
- (49) W odniesieniu do cofnięcia statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej państwa członkowskie powinny zapewnić, aby osoby korzystające z ochrony międzynarodowej były należycie informowane o możliwym ponownym rozpatrzeniu ich statusu oraz miały możliwość przedstawienia swojego stanowiska zanim organy będą mogły podjąć umotywowaną decyzję o cofnięciu ich statusu.
- (50) W myśl podstawowej zasady prawa unijnego, od decyzji podjętych w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, decyzji dotyczących odmowy wznowienia rozpatrywania wniosku po jego umorzeniu oraz decyzji w sprawie cofnięcia statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej przysługują skuteczne środki zaskarżenia do sądu.

⁽¹⁾ Dz.U. L 132 z 29.5.2010, s. 11.

- (51) Zgodnie z art. 72 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) niniejsza dyrektywa nie narusza wykonywania ciężących na państwach członkowskich obowiązków dotyczących utrzymania porządku publicznego oraz ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego.
- (52) Przetwarzanie danych osobowych w państwach członkowskich na mocy niniejszej dyrektywy jest regulowane przepisami dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych ⁽¹⁾.
- (53) Niniejsza dyrektywa nie dotyczy przeprowadzanych między państwami członkowskimi postępowań regulowanych rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr .../... z dnia ... w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca ^(*) ⁽²⁾.
- (54) Niniejsza dyrektywa powinna mieć zastosowanie do wnioskodawców, do których zastosowanie ma rozporządzenie (UE) nr .../... ^(**), w uzupełnieniu do tego rozporządzenia i bez uszczerbku dla jego przepisów.
- (55) Wdrażanie niniejszej dyrektywy powinno być oceniane w regularnych odstępach czasu.
- (56) Ponieważ cel niniejszej dyrektywy, a mianowicie ustanowienie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej, nie może być osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na rozmiary lub skutki niniejszej dyrektywy możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może podejmować działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE). Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (57) Zgodnie ze wspólną deklaracją polityczną państw członkowskich i Komisji dotyczącą dokumentów wyjaśniających z dnia 28 września 2011 r. ⁽³⁾ państwa członkowskie zobowiązały się do dołączania, w uzasadnionych przypadkach, do powiadomienia o środkach transpozycji co najmniej jednego dokumentu wyjaśniającego związku między elementami dyrektywy a odpowiadającymi im częściami krajowych instrumentów służących transpozycji. W odniesieniu do niniejszej dyrektywy ustawodawca uznaje, że przekazanie takich dokumentów jest uzasadnione.
- (58) Zgodnie z art. 1, art. 2 oraz art. 4a ust. 1 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do TUE i do TFUE oraz bez uszczerbku dla art. 4 tego protokołu, Zjednoczone Królestwo i Irlandia nie uczestniczą w przyjęciu niniejszej dyrektywy, nie są nią związane ani jej nie stosują.
- (59) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do TUE oraz do TFUE, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy, nie jest nią związana, ani jej nie stosuje.
- (60) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w Karcie. Niniejsza dyrektywa zmierza w szczególności do zapewnieniu pełnego poszanowania godności ludzkiej i wspierania stosowania art. 1, 4, 18, 19, 21, 23, 24 i 47 Karty oraz musi zostać odpowiednio wdrożona.
- (61) Obowiązek transpozycji niniejszej dyrektywy do prawa krajowego powinien ograniczać się do tych przepisów, które stanowią istotną zmianę w porównaniu z dyrektywą 2005/85/WE. Obowiązek transpozycji przepisów, które nie uległy zmianie, wynika z tej dyrektywy.
- (62) Niniejsza dyrektywa powinna pozostawać bez uszczerbku dla obowiązków państw członkowskich dotyczących terminu transpozycji do prawa krajowego dyrektywy 2005/85/WE, określonego w załączniku II część B,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Cel

Celem niniejszej dyrektywy jest ustanowienie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy 2011/95/UE.

Artykuł 2

Definicje

Na użytek niniejszej dyrektywy:

- a) „konwencja genewska” oznacza Konwencję z dnia 28 lipca 1951 r. dotyczącą statusu uchodźców, zmienioną protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 r.;

⁽¹⁾ Dz.U. L 281 z 23.11.1995, s. 31.

^(*) Dokument 15605/1/12 REV 1 [rozporządzenie dublińskie].

⁽²⁾ Dz.U. L

^(**) Rozporządzenie, o którym mowa w motywie 53 [rozporządzenie dublińskie].

⁽³⁾ Dz.U. C 369 z 17.12.2011, s. 14.

- b) „wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej” lub „wniosek” oznacza wniosek o ochronę ze strony państwa członkowskiego, z którym występuje obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec, którego można uznać za osobę ubiegającą się o status uchodźcy lub status ochrony uzupełniającej, i który nie występuje wyraźnie o inny rodzaj ochrony, pozostający poza zakresem dyrektywy 2011/95/UE, o który można osobno wystąpić;
- c) „wnioskodawca” oznacza obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który wystąpił z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej, w odniesieniu do którego nie została jeszcze podjęta ostateczna decyzja;
- d) „wnioskodawca potrzebujący szczególnych gwarancji proceduralnych” oznacza wnioskodawcę, którego możliwość korzystania z praw i wywiązywania się z obowiązków przewidzianych w niniejszej dyrektywie jest ograniczona ze względu na sytuację tej osoby;
- e) „ostateczna decyzja” oznacza decyzję, w której stwierdza się, czy obywatelowi państwa trzeciego lub bezpaństwowcowi można nadać status uchodźcy lub status ochrony uzupełniającej na mocy dyrektywy 2011/95/UE, i która już nie podlega środkowi zaskarżenia w ramach rozdziału V niniejszej dyrektywy, niezależnie od tego, czy skutkiem takiego środka zaskarżenia jest zezwolenie wnioskodawcom na pozostanie w danych państwach członkowskich w oczekiwaniu na jego wynik;
- f) „organ rozstrzygający” oznacza każdy organ quasi-sądowy lub administracyjny w państwie członkowskim odpowiedzialny za rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej i właściwy do podejmowania decyzji w takich sprawach w pierwszej instancji;
- g) „uchodźca” oznacza obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, spełniającego wymogi art. 2 lit. d) dyrektywy 2011/95/UE;
- h) „osoba kwalifikująca się do objęcia jej ochroną uzupełniająca” oznacza obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który spełnia wymogi art. 2 lit. f) dyrektywy 2011/95/UE;
- i) „ochrona międzynarodowa” oznacza status uchodźcy lub status ochrony uzupełniającej określone w lit. j) i k);
- j) „status uchodźcy” oznacza uznanie przez państwo członkowskie obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca za uchodźcę;
- k) „status ochrony uzupełniającej” oznacza uznanie przez państwo członkowskie obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca za osobę kwalifikującą się do objęcia jej ochroną uzupełniająca;
- l) „małoletni” oznacza obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który nie ukończył 18 lat;
- m) „małoletni bez opieki” oznacza małoletniego bez opieki określonego w art. 2 lit. l) dyrektywy 2011/95/UE;
- n) „przedstawiciel” oznacza osobę lub organizację wyznaczoną przez właściwe organy w celu udzielenia pomocy małoletniemu bez opieki i reprezentowania go w procedurach przewidzianych w niniejszej dyrektywie z myślą o zapewnieniu najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka oraz dokonywania w jego imieniu czynności prawnych w razie potrzeby. W przypadku gdy przedstawicielem wyznaczona została organizacja, wskazuje ona osobę odpowiedzialną za wykonywanie obowiązków przedstawiciela w stosunku do małoletniego bez opieki, zgodnie z niniejszą dyrektywą;
- o) „cofnięcie statusu ochrony międzynarodowej ” oznacza podjętą przez właściwy organ decyzję w sprawie cofnięcia, pozbawienia lub odmowy przedłużenia danej osobie statusu uchodźcy lub statusu ochrony uzupełniającej zgodnie z dyrektywą 2011/95/UE;
- p) „pozostawać w państwie członkowskim” oznacza pozostawać na terytorium, w tym na granicy lub w strefach tranzytowych państwa członkowskiego, w którym wystąpiono z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej lub w którym wniosek jest rozpatrywany;
- q) „kolejny wniosek” oznacza następny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, z którym występuje się po tym, jak ostateczna decyzja w odniesieniu do poprzedniego wniosku została podjęta, w tym w przypadkach, gdy wnioskodawca wyraźnie wycofał swój wniosek oraz w przypadkach, gdy organ rozstrzygający odrzucił wniosek w następstwie dorozumianego wycofania wniosku zgodnie z art. 28 ust. 1.

Artykuł 3

Zakres stosowania

- Niniejszą dyrektywę stosuje się do wszystkich wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, z którymi wystąpiono na terytorium, w tym na granicy, na wodach terytorialnych lub w strefach tranzytowych państw członkowskich, oraz do cofania ochrony międzynarodowej.
- Niniejszej dyrektywy nie stosuje się do wniosków o azyl dyplomatyczny lub terytorialny złożonych w przedstawicielstwach państw członkowskich.
- Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o stosowaniu niniejszej dyrektywy w procedurach rozstrzygnięcia wniosków o wszelkie rodzaje ochrony pozostające poza zakresem dyrektywy 2011/95/UE.

Artykuł 4

Organy odpowiedzialne

1. Państwa członkowskie wyznaczają dla wszystkich procedur organ rozstrzygający, który będzie odpowiedzialny za odpowiednie rozpatrywanie wniosków zgodnie z niniejszą dyrektywą. Państwa członkowskie zapewniają, aby organ ten dysponował odpowiednimi środkami, w tym wystarczającą liczbą wykwalifikowanych pracowników, aby mógł wypełniać swoje zadania zgodnie z niniejszą dyrektywą.

2. Państwa członkowskie mogą postanowić, że organ, inny niż organ, o którym mowa w ust. 1, jest odpowiedzialny za:

- a) rozpatrywanie spraw zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr .../... (*); oraz
- b) przyznawanie lub odmowę pozwolenia na wjazd w ramach procedury przewidzianej w art. 43, z zastrzeżeniem warunków określonych w tym artykule i na podstawie uzasadnionej opinii organu rozstrzygającego.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby personel organu rozstrzygającego, o którym mowa w ust. 1, został odpowiednio przeszkolony. W tym celu państwa członkowskie zapewniają stosowne szkolenia, które obejmują elementy wymienione w art. 6 ust. 4 lit. a) – e) rozporządzenia (UE) nr 439/2010. Państwa członkowskie uwzględniają także stosowne szkolenia

stworzone i rozwijane przez Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO). Osoby przesłuchujące wnioskodawców zgodnie z niniejszą dyrektywą muszą także uzyskać ogólną wiedzę o problemach, które mogłyby negatywnie wpłynąć na zdolność wnioskodawców do udziału w przesłuchaniu, na przykład o oznakach, że wnioskodawca mógł być w przeszłości poddawany torturom.

4. W przypadku wyznaczenia organu zgodnie z ust. 2, państwa członkowskie zapewniają, aby personel tego organu posiadał odpowiednią wiedzę lub przeszedł niezbędne szkolenie, tak aby mógł wypełniać swoje obowiązki wdrażając niniejszą dyrektywę.

5. Wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, z którymi wystąpiono w państwie członkowskim do organów innego państwa członkowskiego prowadzącego tam kontrolę graniczną lub imigracyjną rozpatrywane są przez państwo członkowskie, na którego terytorium wystąpiono z wnioskiem.

Artykuł 5

Korzystniejsze przepisy

Państwa członkowskie mogą wprowadzić lub utrzymać korzystniejsze normy dotyczące procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej, o ile normy te są zgodne z niniejszą dyrektywą.

ROZDZIAŁ II**PODSTAWOWE ZASADY I GWARANCJE**

Artykuł 6

Dostęp do procedury

1. Gdy osoba występuje z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej do organu, który zgodnie z prawem krajowym jest właściwy do rejestrowania takich wniosków, rejestracja odbywa się nie później niż trzy dni robocze po wystąpieniu z takim wnioskiem.

Jeżeli wystąpiono z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej do innych organów mogących przyjmować takie wnioski, ale nie są właściwe do ich rejestrowania zgodnie z prawem krajowym, państwa członkowskie zapewniają dokonanie rejestracji nie później niż sześć dni roboczych po wystąpieniu z takim wnioskiem.

Państwa członkowskie zapewniają uzyskanie stosownych informacji przez te inne organy mogące przyjmować wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, takie jak policja, straż graniczna, urzędy imigracyjne i personel ośrodków zatrzymań, a także przeszkolenie personelu tych organów na niezbędnym poziomie, odpowiednim do wykonywanych zadań i pełnionych funkcji, a także przekazanie temu personelowi instrukcji dotyczących informowania wnioskodawców o miejscu i sposobie składania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby osoba, która wystąpiła z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej, miała rzeczywistą możliwość jak najszybszego złożenia wniosku. W przypadku gdy wnioskodawca nie składa swojego wniosku, państwa członkowskie mogą stosować odpowiednio art. 28.

3. Bez uszczerbku dla ust. 2, państwa członkowskie mogą wymagać, aby wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej były składane osobiście lub w wyznaczonym miejscu.

4. Niezależnie od ust. 3 wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej uznaje się za złożony w momencie, gdy formularz przedłożony przez wnioskodawcę lub – w przypadku gdy przewiduje to prawo krajowe – urzędowe sprawozdanie dotrą do właściwych organów danych państw członkowskich.

5. W przypadku gdy z wnioskami o udzielenie ochrony międzynarodowej występuje jednocześnie duża liczba obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców i praktycznie bardzo utrudnia to przestrzeganie terminu określonego w ust. 1, państwa członkowskie mogą postanowić o przedłużeniu tego terminu do 10 dni roboczych.

(*) Rozporządzenie, o którym mowa w motywie 53 [rozporządzenie dublińskie].

Artykuł 7

Wnioski w imieniu osób pozostających na utrzymaniu lub małoletnich

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby każda osoba dorosła posiadająca zdolność do czynności prawnych miała prawo wystąpienia we własnym imieniu z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej.

2. Państwa członkowskie mogą przewidzieć możliwość wystąpienia przez wnioskodawcę z wnioskiem w imieniu osób pozostających na jego utrzymaniu. W takich przypadkach państwa członkowskie zapewniają, aby osoby dorosłe pozostające na utrzymaniu wnioskodawcy wyraziły zgodę na złożenie wniosku w ich imieniu, a w przeciwnym razie miały możliwość wystąpienia z wnioskiem we własnym imieniu.

Zgoda jest wymagana w momencie składania wniosku lub najpóźniej w momencie przeprowadzania przesłuchania osoby dorosłej pozostającej na utrzymaniu wnioskodawcy. Każda pozostająca na utrzymaniu osoba dorosła, przed zwróceniem się do niej o zgodę, jest informowana na osobności o odnośnych konsekwencjach proceduralnych złożenia wniosku w swoim imieniu oraz o przysługującym jej prawie do wystąpienia z odrębnym wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby małoletni miał prawo do wystąpienia z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej w swoim imieniu, jeśli posiada zdolność do czynności prawnych w postępowaniach zgodnie z prawem danego państwa członkowskiego, albo za pośrednictwem swoich rodziców lub innych dorosłych członków rodziny lub osoby dorosłej odpowiedzialnej za niego zgodnie z prawem lub praktyką danego państwa członkowskiego, albo za pośrednictwem swojego przedstawiciela.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy, o których mowa w art. 10 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich⁽¹⁾ miały prawo do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w imieniu małoletniego bez opieki jeżeli, na podstawie indywidualnej oceny jego sytuacji osobistej, organy te są zdania, że małoletni może potrzebować ochrony na mocy dyrektywy 2011/95/UE.

5. Państwa członkowskie mogą określić w ustawodawstwie krajowym:

- a) przypadki, w których małoletni może wystąpić z wnioskiem we własnym imieniu;
- b) przypadki, w których wniosek małoletniego bez opieki musi zostać złożony przez przedstawiciela, zgodnie z art. 25 ust. 1 lit. a);

c) przypadki, w których złożenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej jest uznawane jednocześnie za złożenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej dla każdego małoletniego niepozostającego w związku małżeńskim.

Artykuł 8

Informowanie i doradztwo w ośrodkach zatrzymań i na przejściach granicznych

1. W przypadku gdy istnieją powody, aby przypuszczać, że obywatele państw trzecich lub bezpaństwowcy przetrzymywani w ośrodkach zatrzymań lub obecni na przejściach granicznych, w tym w strefach tranzytowych, na granicach zewnętrznych mogą chcieć wystąpić z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej, państwa członkowskie przekazują im informacje o możliwości wystąpienia z takim wnioskiem. W takich ośrodkach i na takich przejściach granicznych państwa członkowskie zapewniają możliwość skorzystania z pomocy tłumaczy w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne do ułatwienia dostępu do procedury azylowej.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby organizacje i osoby świadczące pomoc i doradztwo wnioskodawcom miały rzeczywisty dostęp do wnioskodawców obecnych na przejściach granicznych, w tym do stref tranzytowych, na granicach zewnętrznych. Państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy dotyczące obecności takich organizacji i osób na tych przejściach granicznych, a w szczególności postanowić, że dostęp uzależniony jest od zawarcia porozumienia z właściwymi organami państw członkowskich. Dostęp ten ograniczyć można jedynie w przypadku, gdy na mocy prawa krajowego jest to obiektywnie konieczne ze względów bezpieczeństwa, porządku publicznego lub administracyjnego zarządzania danymi przejściami granicznymi, pod warunkiem że dostęp nie zostanie tym samym drastycznie ograniczony lub uniemożliwiony.

Artykuł 9

Prawo do pozostawania w państwie członkowskim do czasu rozpatrzenia wniosku

1. Wnioskodawcom zezwala się na pozostawanie w państwie członkowskim, wyłącznie dla potrzeb procedury, do czasu podjęcia przez organ rozstrzygający decyzji zgodnie z procedurami obowiązującymi w pierwszej instancji określonymi w rozdziale III. To prawo do pozostawania nie oznacza uprawnienia do otrzymania zezwolenia na pobyt.

2. Państwa członkowskie mogą uczynić wyjątek jedynie w przypadku, gdy osoba występuje z kolejnym wnioskiem, o którym mowa w art. 41, lub gdy wydadzą one tę osobę lub dokonają jej ekstradycji, odpowiednio, do innego państwa członkowskiego na mocy obowiązków wynikających z europejskiego nakazu aresztowania⁽²⁾ lub z innych przyczyn, bądź do państwa trzeciego lub do międzynarodowych sądów lub trybunałów karnych.

⁽¹⁾ Decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. L 190 z 18.7.2002, s. 1).

⁽¹⁾ Dz.U. L 348 z 24.12.2008, s. 98.

3. Państwo członkowskie może dokonać ekstradycji wnioskodawcy do państwa trzeciego zgodnie z ust. 2 wyłącznie w przypadku, gdy właściwe organy upewniły się, że decyzja o ekstradycji nie doprowadzi bezpośrednio lub pośrednio do odesłania w pogwałceniu zobowiązań międzynarodowych i unijnych tego państwa członkowskiego.

Artykuł 10

Wymogi dotyczące rozpatrywania wniosków

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej nie były ani odrzucane, ani pozostawiane bez rozpatrzenia wyłącznie z powodu niewystąpienia z nimi w najkrótszym możliwym terminie.

2. Rozpatrując wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, organ rozstrzygający ustala najpierw, czy wnioskodawców można zakwalifikować jako uchodźców, a jeśli nie, czy wnioskodawcy kwalifikują się do objęcia ich ochroną uzupełniającą.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby decyzje organu rozstrzygającego w sprawie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej były podejmowane po odpowiednim rozpatrzeniu. W tym celu państwa członkowskie zapewniają, aby:

- a) wnioski były rozpatrywane, a decyzje podejmowane indywidualnie, obiektywnie i bezstronnie;
- b) uzyskiwane były precyzyjne i aktualne informacje z różnych źródeł, takich jak EASO oraz UNHCR i właściwe organizacje międzynarodowe zajmujące się prawami człowieka, na temat ogólnej sytuacji panującej w krajach pochodzenia wnioskodawców o oraz, w razie potrzeby, w państwach, przez które przejeżdżali oni tranzytem, oraz aby takie informacje były udostępniane personelowi odpowiedzialnemu za rozpatrywanie wniosków i podejmowanie decyzji;
- c) personel rozpatrujący wnioski i podejmujący decyzje znał stosowne normy mające zastosowanie w dziedzinie prawa azylowego i uchodźczego;
- d) personel rozpatrujący wnioski i podejmujący decyzje miał, w razie potrzeby, możliwość konsultacji z ekspertami na temat konkretnych zagadnień, takich jak kwestie medyczne, kulturowe, religijne oraz związane z dziećmi i płcią.

4. Poprzez organ rozstrzygający lub poprzez wnioskodawcę, lub w inny sposób, organy, o których mowa w rozdziale V, mają dostęp do ogólnych informacji, o których mowa w ust. 3 lit. b), niezbędnych do wypełniania ich zadań.

5. Państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące tłumaczenia dokumentów mających znaczenie dla rozpatrywania wniosków.

Artykuł 11

Wymogi dotyczące podejmowania decyzji przez organ rozstrzygający

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby decyzje w sprawie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej były wydawane na piśmie.

2. Państwa członkowskie zapewniają również, aby w przypadku odrzucenia wniosku o nadanie statusu uchodźcy lub udzielenie ochrony międzynarodowej decyzja zawierała pisemne uzasadnienie faktyczne i prawne oraz informację o trybie odwołania się od decyzji odmownej.

Państwa członkowskie nie muszą podawać pisemnej informacji na temat trybu odwołania od decyzji odmownej w treści decyzji w przypadku, gdy wnioskodawca otrzymał taką informację na wcześniejszym etapie na piśmie lub poprzez dostępne mu media elektroniczne.

3. Do celów art. 7 ust. 2 oraz w każdym przypadku, gdy wniosek oparty jest na tych samych podstawach, państwa członkowskie mogą podjąć jedną decyzję odnoszącą się do wszystkich osób pozostających na utrzymaniu wnioskodawcy, chyba że prowadziłyby to do ujawnienia szczególnej sytuacji wnioskodawcy, co mogłoby zagrozić jego interesom, w szczególności w sprawach związanych z prześladowaniem ze względu na płeć, orientację seksualną, tożsamość płciową lub wiek. W takich sprawach wydaje się osobną decyzję dotyczącą danej osoby.

Artykuł 12

Gwarancje dla wnioskodawców

1. W odniesieniu do procedur przewidzianych w rozdziale III, państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkim wnioskodawcom udzielano następujących gwarancji:

- a) są oni informowani w języku, który rozumieją lub co do którego można zasadnie przyjąć, że zostanie przez nich zrozumiany, o procedurze, której należy się poddać, oraz o swoich prawach i obowiązkach w trakcie tej procedury, jak również potencjalnych skutkach niewywiązywania się z tych obowiązków i braku współpracy z organami. Są oni informowani o terminach, o przysługujących im środkach służących spełnieniu obowiązku przedstawienia elementów, o których mowa w art. 4 dyrektywy 2011/95/UE, jak również o konsekwencjach wyraźnego lub dorozumianego wycofania wniosku. Informacje te są udzielane w terminie umożliwiającym im skorzystanie z praw zagwarantowanych niniejszą dyrektywą i wywiązanie się z obowiązków opisanych w art. 13;

- b) w razie potrzeby mogą oni skorzystać z pomocy tłumacza w celu przedłożenia swojej sprawy właściwym organom. Państwa członkowskie uznają za konieczne zapewnienie takiej pomocy przynajmniej w przypadku, gdy wnioskodawca ma być poddany przesłuchaniu, o którym mowa w art. 14, 15, 16, 17 i 34, a bez takiej pomocy nie można zapewnić odpowiedniej komunikacji. W takim przypadku oraz w innych przypadkach, gdy właściwe organy wzywają wnioskodawcę, koszty takiej pomocy są pokrywane ze środków publicznych;
- c) nie odmawia się im możliwości kontaktu z UNHCR lub jakąkolwiek inną organizacją świadczącą pomoc prawną lub inne doradztwo wnioskodawcom zgodnie z prawem krajowym danego państwa członkowskiego;
- d) mają oni, a także, w stosownych przypadkach, ich doradcy lub zastępcy prawni zgodnie z art. 23 ust. 1 dostęp do informacji, o których mowa w art. 10 ust. 3 lit. b), oraz do informacji przekazywanych przez ekspertów, o których mowa w art. 10 ust. 3 lit. d), w przypadku gdy organ rozstrzygający uwzględnił te informacje przy podejmowaniu decyzji w sprawie ich wniosku;
- e) otrzymują oni w rozsądnym terminie zawiadomienie o decyzji organu rozstrzygającego w sprawie ich wniosku. Jeżeli doradca lub zastępca prawny jest prawnym przedstawicielem wnioskodawcy, państwa członkowskie mogą powiadomić go o swojej decyzji zamiast powiadamiać wnioskodawcę;
- f) są oni informowani o wyniku decyzji organu rozstrzygającego w języku, który rozumieją lub co do którego można zasadnie przyjąć, że zostanie przez nich zrozumiany, w przypadku gdy nie korzystają z pomocy lub nie są reprezentowani przez doradcę lub zastępcę prawnego. Udzielone informacje obejmują informację o trybie odwołania od decyzji odmownej zgodnie z art. 11 ust. 2.
2. W odniesieniu do procedur przewidzianych w rozdziale V, państwa członkowskie zapewniają, aby wszyscy wnioskodawcy o korzystali z gwarancji równoważnych gwarancjom, o których mowa w ust. 1 lit. b), c), d) oraz e).
- pracy z właściwymi organami, o ile obowiązki takie są konieczne dla rozpatrzenia wniosku.
2. Państwa członkowskie mogą postanowić w szczególności, że:
- a) wnioskodawcy są zobowiązani do kontaktowania się z właściwymi organami lub do osobistego stawiennictwa przed nimi, niezwłocznie albo w wyznaczonych terminach;
- b) wnioskodawcy muszą przekazać posiadane przez nich dokumenty mające znaczenie dla rozpatrzenia wniosku, takie jak swoje paszporty;
- c) wnioskodawcy są zobowiązani do informowania właściwych organów o swoim aktualnym miejscu pobytu lub adresie zamieszkania oraz o wszelkich zmianach w tym zakresie w najkrótszym możliwym terminie. Państwa członkowskie mogą postanowić, że wnioskodawca musi przyjmować wszelką korespondencję odpowiednio w ostatnim wskazanym miejscu pobytu lub pod ostatnim wskazanym adresem zamieszkania;
- d) właściwe organy mogą przeszukiwać wnioskodawcę oraz przedmioty, które nosi przy sobie. Bez uszczerbku dla wszelkich przeszukań przeprowadzanych ze względów bezpieczeństwa, przeszukiwanie osoby wnioskodawcy na mocy niniejszej dyrektywy zostaje przeprowadzone przez osobę tej samej płci, z pełnym poszanowaniem zasad godności ludzkiej oraz integralności fizycznej i psychicznej;
- e) właściwe organy mogą wykonywać fotografie wnioskodawcy; oraz
- f) właściwe organy mogą utrzymywać treść ustnych wypowiedzi wnioskodawcy, pod warunkiem że został on o tym uprzednio poinformowany.

Artykuł 14

Przesłuchanie

- Artykuł 13**
- Obowiązki wnioskodawców**
1. Państwa członkowskie nakładają na wnioskodawców obowiązek współpracy z właściwymi organami w celu ustalenia ich tożsamości oraz innych elementów, o których mowa w art. 4 ust. 2 dyrektywy 2011/95/UE. Państwa członkowskie mogą nałożyć na wnioskodawców inne obowiązki w zakresie współ-
1. Zanim organ rozstrzygający podejmie decyzję, wnioskodawcy o przysługuje możliwość stawienia się na przesłuchanie w sprawie jego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, które prowadzi osoba właściwa na mocy prawa krajowego do prowadzenia tego rodzaju przesłuchań. Przesłuchanie dotyczące merytorycznej treści wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej przeprowadzane jest przez personel organu rozstrzygającego. Niniejszy akapit pozostaje bez uszczerbku dla art. 42 ust. 2 lit. b).

W przypadku gdy z wnioskami o udzielenie ochrony międzynarodowej występuje jednocześnie duża liczba obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców i praktycznie uniemożliwia to organowi rozstrzygającemu terminowe przeprowadzanie przesłuchań dotyczących merytorycznej treści każdego wniosku, państwa członkowskie mogą postanowić, że personel innego organu będzie czasowo zaangażowany w przeprowadzanie tych przesłuchań. W takich przypadkach personel takiego innego organu przechodzi uprzednio stosowne szkolenie, które obejmuje elementy wymienione w art. 6 ust. 4 lit. a)–e) rozporządzenia (UE) nr 439/2010. Osoby prowadzące przesłuchania wnioskodawców zgodnie z niniejszą dyrektywą uzyskują także ogólną wiedzę o problemach, które mogłyby negatywnie wpłynąć na zdolność wnioskodawców do udziału w przesłuchaniu, na przykład o oznakach, że wnioskodawca mógł być w przeszłości poddawany torturom.

W przypadku gdy osoba złożyła wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w imieniu osób pozostających na jej utrzymaniu, każdej osobie dorosłej pozostającej na utrzymaniu zapewnia się możliwość stawienia się na przesłuchanie.

Państwa członkowskie mogą określić w ustawodawstwie krajowym przypadki, w których możliwość stawienia się na przesłuchanie przysługuje małoletniemu.

2. Odstąpienie od przesłuchania dotyczącego merytorycznej treści wniosku możliwe jest w przypadkach, gdy:

- a) organ rozstrzygający jest w stanie podjąć pozytywną decyzję w odniesieniu do nadania statusu uchodźcy na podstawie dostępnych dowodów; lub
- b) organ rozstrzygający uważa, że wnioskodawca nie jest zdolny do uczestnictwa lub nie jest w stanie uczestniczyć w przesłuchaniu z powodu utrzymujących się okoliczności, na które nie ma on wpływu. W przypadku wątpliwości, organ rozstrzygający konsultuje się z lekarzem w celu ustalenia, czy okoliczności sprawiające, że wnioskodawca nie jest zdolny do uczestnictwa lub nie jest w stanie uczestniczyć w przesłuchaniu, mają charakter przejściowy czy trwały.

W przypadku gdy nie przeprowadza się przesłuchania zgodnie z lit. b) lub, w stosownych przypadkach, przesłuchania osoby pozostającej na utrzymaniu wnioskodawcy, podejmuje się rozsądne wysiłki w celu pozwoleń wnioskodawcy lub osobie pozostającej na utrzymaniu, na przedłożenie dalszych informacji.

3. Brak przesłuchania zgodnie z niniejszym artykułem nie stanowi przeszkody dla podjęcia przez organ rozstrzygający decyzji w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

4. Brak przesłuchania zgodnie z ust. 2 lit. b) nie wpływa negatywnie na decyzję organu rozstrzygającego.

5. Niezależnie od art. 28 ust. 1, państwa członkowskie, podejmując decyzję w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, mogą uwzględnić niestawiennictwo wnioskodawcy na przesłuchanie, chyba że miał on uzasadnione powody takiego niestawiennictwa.

Artykuł 15

Wymogi dotyczące przesłuchania

1. Przesłuchanie odbywa się co do zasady bez obecności członków rodziny, chyba że organ rozstrzygający uważa obecność innych członków rodziny za konieczną dla odpowiedniego rozpatrzenia wniosku.

2. Przesłuchanie odbywa się w warunkach zapewniających odpowiedni stopień poufności.

3. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie kroki w celu zapewnienia, aby przesłuchania prowadzone były w warunkach, które pozwalają wnioskodawcom na wyczerpujące przedstawienie powodów złożenia wniosku. W tym celu państwa członkowskie:

- a) zapewniają, aby osoba prowadząca przesłuchanie posiadała kompetencje pozwalające uwzględnić osobiste i ogólne okoliczności towarzyszące złożeniu wniosku, w tym pochodzenie kulturowe, płeć, orientację seksualną, tożsamość płciową lub szczególne potrzeby wnioskodawcy;
- b) w każdym możliwym przypadku, jeśli wnioskodawca wystąpi z taką prośbą, zapewniają przesłuchanie go przez osobę tej samej płci, chyba że organ rozstrzygający ma powody, aby uważać, że podstawą takiej prośby nie są trudności po stronie wnioskodawcy dotyczące przedstawienia wyczerpującego uzasadnienia jego wniosku;
- c) wyznaczają tłumacza, który jest w stanie zapewnić odpowiednią komunikację pomiędzy wnioskodawcą a osobą prowadzącą przesłuchanie. Komunikacja taka odbywa się w języku preferowanym przez wnioskodawcę, chyba że jest inny język, który wnioskodawca rozumie oraz w którym jest w stanie jasno się komunikować. W każdym możliwym przypadku państwa członkowskie zapewniają usługi tłumacza tej samej płci, jeśli wnioskodawca wystąpi z taką prośbą, chyba że organ rozstrzygający ma powody, by uważać, że podstawą takiej prośby nie są trudności po stronie wnioskodawcy dotyczące przedstawienia wyczerpującego uzasadnienia jego wniosku;
- d) zapewniają, aby osoba prowadząca przesłuchanie dotyczące zasadniczej treści wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej nie nosiła munduru wojskowego ani policyjnego;

e) zapewniają, aby przesłuchania małoletnich były prowadzone w sposób uwzględniający potrzeby dzieci.

4. Państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy dotyczące obecności osób trzecich w trakcie przesłuchania.

Artykuł 16

Zakres przesłuchania

Prowadząc przesłuchanie dotyczące merytorycznej treści wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, organ rozstrzygający zapewnia, aby wnioskodawcy zapewniono odpowiednią możliwość jak najpełniejszego przedstawienia elementów niezbędnych do uzasadnienia wniosku, zgodnie z art. 4 dyrektywy 2011/95/UE. Obejmuje to możliwość złożenia wyjaśnień dotyczących ewentualnych brakujących elementów lub niespójności bądź sprzeczności w oświadczeniach wnioskodawcy.

Artykuł 17

Protokół i zapis przesłuchania

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby z każdego przesłuchania sporządzany był szczegółowy i oparty na faktach protokół zawierające wszystkie istotne elementy albo stenogram.

2. Państwa członkowskie mogą postanowić o audio lub audiowizualnym zapisie przesłuchania. W przypadku takiego zapisu państwa członkowskie zapewniają, aby zapis lub jego stenogram był dostępny wraz z aktami wnioskodawcy.

3. Państwa członkowskie zapewniają wnioskodawcy możliwość przedstawienia uwag lub wyjaśnień, ustnie lub pisemnie, dotyczących błędów w tłumaczeniu lub interpretacji w tekście protokołu lub stenogramu na końcu przesłuchania lub w określonym terminie, zanim organ rozstrzygający podejmie decyzję. W tym celu państwa członkowskie zapewniają, aby wnioskodawca został w pełni poinformowany o treści protokołu lub o istotnych elementach stenogramu, w razie potrzeby przy pomocy tłumacza. Państwa członkowskie zwracają się wtedy do wnioskodawcy o potwierdzenie, że treść protokołu lub stenogram poprawnie oddają treść przesłuchania.

W przypadku gdy przesłuchanie jest rejestrowane zgodnie z ust. 2 i jeżeli jego zapis jest dopuszczalny jako dowód w postępowaniach odwoławczych, o których mowa w rozdziale V, państwa członkowskie nie muszą zwracać się do wnioskodawcy o potwierdzenie, że treść protokołu lub stenogram poprawnie oddają treść przesłuchania. Bez uszczerbku dla art. 16, w przypadku gdy państwa członkowskie zapewniają zarówno stenogram, jak i zapis przesłuchania, nie muszą one zezwolić wnioskodawcy na przedstawienie uwag lub wyjaśnień do stenogramu.

4. W przypadku gdy wnioskodawca odmawia potwierdzenia, że treść protokołu lub stenogram poprawnie oddają treść przesłuchania, powody tej odmowy wpisuje się do akt wnioskodawcy.

Taka odmowa nie uniemożliwia organowi rozstrzygającemu podjęcia decyzji w sprawie wniosku.

5. Przed podjęciem decyzji przez organ rozstrzygający wnioskodawcy lub ich doradcy lub zastępcy prawni określani w art. 23 mają dostęp do protokołu lub stenogramu oraz, w stosownych przypadkach, zapisu.

W przypadku gdy państwa członkowskie przewidują zarówno stenogram, jak i zapis przesłuchania, nie muszą zapewniać dostępu do zapisu w postępowaniach w pierwszej instancji, o których mowa w rozdziale III. W takich przypadkach zapewniają dostęp do zapisu w postępowaniach odwoławczych, o których mowa w rozdziale V.

Bez uszczerbku dla ust. 3 niniejszego artykułu w przypadku gdy wniosek jest rozpatrywany zgodnie z art. 31 ust. 8, państwa członkowskie mogą postanowić, że dostęp do protokołu lub stenogramu, a w stosownych przypadkach – do zapisu, jest przyznawany jednocześnie z podjęciem decyzji.

Artykuł 18

Badania lekarskie

1. W przypadku gdy organ rozstrzygający uzna to za mające znaczenie dla oceny wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zgodnie z art. 4 dyrektywy 2011/95/UE, państwa członkowskie organizują, z zastrzeżeniem zgody wnioskodawcy, badanie lekarskie wnioskodawcy pod kątem oznak które mogłyby świadczyć o prześladowaniach lub poważnej krzywdzie doznanych w przeszłości. Ewentualnie państwa członkowskie mogą postanowić, że wnioskodawca sam organizuje takie badanie lekarskie.

Badania lekarskie, o których mowa w akapicie pierwszym, są przeprowadzane przez wykwalifikowany personel medyczny, a ich wyniki są w najkrótszym możliwym terminie przekazywane organowi rozstrzygającemu. Państwa członkowskie mogą wyznaczyć personel medyczny, który może przeprowadzać takie badania lekarskie. Odmowa poddania się takim badaniom ze strony wnioskodawcy nie uniemożliwia organowi rozstrzygającemu podjęcia decyzji w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Koszty badań lekarskich przeprowadzanych zgodnie z niniejszym ustępem są pokrywane ze środków publicznych.

2. Gdy nie przeprowadza się żadnych badań lekarskich zgodnie z ust. 1, państwa członkowskie informują wnioskodawców, że mogą oni z własnej inicjatywy i na własny koszt zorganizować badanie lekarskie pod kątem oznak, które mogłyby świadczyć o prześladowaniach lub poważnej krzywdzie doznanych w przeszłości.

3. Wyniki badań lekarskich, o których mowa w ust. 1 i 2, są oceniane przez organ rozstrzygający łącznie z innymi elementami wniosku.

Artykuł 19

Bezpłatne udzielanie informacji prawnych i proceduralnych w postępowaniach w pierwszej instancji

1. W postępowaniach w pierwszej instancji przewidzianych w rozdziale III państwa członkowskie zapewniają, aby informacje prawne i proceduralne były udzielane wnioskodawcom bezpłatnie na prośbę, w tym przynajmniej informacje na temat postępowania przy uwzględnieniu szczególnej sytuacji danego wnioskodawcy. W przypadku decyzji odmownej w sprawie wniosku w pierwszej instancji państwa członkowskie udzielają także wnioskodawcom na prośbę informacje – obok informacji, których udziela się zgodnie z art. 11 ust. 2 i art. 12 ust. 1 lit. f) – mające na celu wyjaśnienie powodów takiej decyzji i sposobów jej zaskarżenia.

2. Bezpłatne udzielanie informacji prawnych i proceduralnych podlega warunkom określonym w art. 21.

Artykuł 20

Bezpłatna pomoc i reprezentacja prawna w postępowaniach odwoławczych

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby na prośbę udzielano bezpłatnej pomocy i reprezentacji prawnej w postępowaniach odwoławczych przewidzianych w rozdziale V. Obejmuje to co najmniej przygotowanie wymaganych dokumentów proceduralnych i udział w rozprawie przed sądem pierwszej instancji w imieniu wnioskodawcy.

2. Państwa członkowskie mogą również zapewniać bezpłatną pomoc lub reprezentację prawną w postępowaniach w pierwszej instancji przewidzianych w rozdziale III. W takich przypadkach art. 19 nie ma zastosowania.

3. Państwa członkowskie mogą postanowić, że bezpłatnej pomocy i reprezentacji prawnej nie udziela się w przypadku gdy w ocenie sądu lub innego właściwego organu odwołanie wnioskodawcy nie ma realnych szans powodzenia.

W przypadku gdy decyzję o nieudzieleniu bezpłatnej pomocy i reprezentacji prawnej podejmuje zgodnie z niniejszym ustępem organ, który nie jest sądem, państwa członkowskie

zapewniają, aby wnioskodawca miał prawo do skutecznego środka zaskarżenia przed sądem przeciwko tej decyzji.

Stosując przepisy niniejszego ustępu, państwa członkowskie zapewniają, aby pomoc i reprezentacja prawna nie były arbitralnie ograniczane i aby skuteczny dostęp wnioskodawcy do wymiaru sprawiedliwości nie był utrudniony.

4. Bezpłatna pomoc i reprezentacja prawna podlegają warunkom określonym w art. 21.

Artykuł 21

Warunki bezpłatnego udzielania informacji prawnych i proceduralnych oraz bezpłatnej pomocy i reprezentacji prawnej

1. Państwa członkowskie mogą postanowić, że bezpłatnych informacji prawnych i proceduralnych, o których mowa w art. 19, udzielają organizacje pozarządowe, specjaliści z organów publicznych lub wyspecjalizowane służby państwowe.

Bezpłatna pomoc i reprezentacja prawna, o których mowa w art. 20, jest udzielana przez takie osoby dopuszczone lub uprawnione na mocy prawa krajowego.

2. Państwa członkowskie mogą postanowić, że bezpłatne informacje prawne i proceduralne, o których mowa w art. 19, oraz bezpłatna pomoc i reprezentacja prawna, o których mowa w art. 20, przysługują:

- a) jedynie osobom, które nie posiadają wystarczających środków; lub
- b) jedynie za pomocą usług świadczonych przez doradców lub zastępców prawnych wyraźnie wyznaczonych w ustawodawstwie krajowym do pomocy lub reprezentacji wnioskodawców.

Państwa członkowskie mogą postanowić, że bezpłatna pomoc lub reprezentacja prawna, o której mowa w art. 20, przysługuje jedynie w przypadku postępowań odwoławczych zgodnie z rozdziałem V przed sądem pierwszej instancji, a nie w odniesieniu do jakichkolwiek dalszych odwołań lub wniosków o ponowne rozpoznanie, przewidzianych w prawie krajowym, w tym ponownych rozpraw lub ponownego rozpoznania odwołań.

Państwa członkowskie mogą także postanowić o nieudzieleniu bezpłatnej pomocy lub reprezentacji prawnej, o których mowa w art. 20, wnioskodawcom, którzy nie przebywają już na ich terytorium, zgodnie z art. 41 ust. 2 lit. c).

3. Państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy dotyczące zasad wypełniania i rozpatrywania wniosków o udzielenie bezpłatnych informacji prawnych i proceduralnych na mocy art. 19 oraz bezpłatnej pomocy i reprezentacji prawnej na mocy art. 20.

4. Państwa członkowskie mogą również:

a) nałożyć ograniczenia kwotowe lub czasowe w zakresie bezpłatnego udzielania informacji prawnych i proceduralnych, o którym mowa w art. 19, oraz świadczenia bezpłatnej pomocy i reprezentacji prawnej, o których mowa w art. 20, pod warunkiem że nie ograniczają one arbitralnie dostępu do udzielania informacji prawnych i proceduralnych oraz pomocy i reprezentacji prawnej;

b) przewidzieć, że w odniesieniu do opłat i innych kosztów, w sprawach związanych z pomocą prawną, wnioskodawcy nie są traktowani korzystniej niż ich własni obywatele.

5. Państwa członkowskie mogą wymagać całkowitego lub częściowego zwrotu wszelkich poniesionych kosztów, jeżeli i gdy sytuacja finansowa wnioskodawcy ulegnie znaczącej poprawie lub jeżeli decyzja o przyznaniu zwolnienia od kosztów została podjęta na podstawie nieprawdziwych informacji przedstawionych przez wnioskodawcę.

Artykuł 22

Prawo do pomocy i reprezentacji prawnej na wszystkich etapach postępowania

1. Wnioskodawcom zapewnia się możliwość skutecznej konsultacji na ich własny koszt, z doradcą lub zastępcą prawnym, dopuszczonym lub uprawnionym do takiej działalności na mocy prawa krajowego, w sprawach związanych z ich wnioskami o udzielenie ochrony międzynarodowej, na wszystkich etapach postępowania, w tym po wydaniu decyzji odmownej.

2. Państwa członkowskie mogą zezwolić organizacjom pozarządowym na zapewnianie wnioskodawcom pomocy lub reprezentacji prawnej w postępowaniach przewidzianych w rozdziale III i rozdziale V zgodnie z prawem krajowym.

Artykuł 23

Zakres pomocy i reprezentacji prawnej

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby doradca lub zastępca prawny dopuszczony lub uprawniony do takiej działalności na mocy prawa krajowego, i który udziela pomocy prawnej wnioskodawcy lub reprezentuje go na warunkach określonych w prawie krajowym, korzystał z dostępu do informacji zawartych w aktach wnioskodawcy, na podstawie których decyzja jest podejmowana lub zostanie podjęta.

Państwa członkowskie mogą uczynić wyjątek w przypadku, gdy ujawnienie informacji lub źródeł stanowiłoby zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego, bezpieczeństwa organizacji lub osób, które dostarczyły informacji, lub bezpieczeństwa osoby lub osób, do których odnosi się informacja, lub w przypadku, gdy mogłoby to zagrozić interesom dochodzenia związanego z rozpatrywaniem wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej przez właściwe organy państw członkowskich lub stosunkom międzynarodowym państw członkowskich. W takich przypadkach państwa członkowskie:

a) umożliwiają dostęp do takich informacji lub źródeł organom, o których mowa w rozdziale V; oraz

b) ustanawiają w prawie krajowym procedury, które gwarantują przestrzeganie praw wnioskodawcy do obrony.

W odniesieniu do lit. b) państwa członkowskie mogą w szczególności udzielić dostępu do informacji lub źródeł doradcy lub innego zastępcy prawnemu, których sprawdzono pod względem bezpieczeństwa osobowego, o ile informacje te mają znaczenie dla rozpatrzenia wniosku lub podjęcia decyzji o cofnięciu ochrony międzynarodowej;

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby doradca lub zastępca prawny, który udziela pomocy wnioskodawcy lub go reprezentuje, miał dostęp do obszarów zamkniętych, takich jak ośrodki zatrzymań lub strefy tranzytowe, w celu konsultowania się z wnioskodawcą, zgodnie z art. 10 ust. 4 oraz art. 18 ust. 2 lit. b) i c) dyrektywy .../.../UE (*).

3. Państwa członkowskie zezwalają wnioskodawcy na stawienie się na przesłuchanie wraz z doradcą lub zastępcą prawnym, dopuszczonymi lub uprawnionymi do takiej działalności na mocy prawa krajowego.

Państwa członkowskie mogą postanowić, że doradca lub zastępca prawny mogą zabrać głos tylko na końcu przesłuchania.

4. Bez uszczerbku dla niniejszego artykułu lub dla art. 25 ust. 1 lit. b), państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy dotyczące obecności doradców lub zastępców prawnych w trakcie wszelkich przesłuchań odbywanych w ramach postępowania.

Państwa członkowskie mogą wymagać obecności wnioskodawcy na przesłuchaniu, nawet jeżeli jest on reprezentowany na warunkach określonych prawem krajowym przez doradcę lub zastępcę prawnego, oraz mogą wymagać, aby wnioskodawca osobiście odpowiadał na zadawane pytania.

(*) Dyrektywa, o której mowa w motywie 27 [dyrektywa w sprawie warunków przyjmowania].

Bez uszczerbku dla art. 25 ust. 1 lit. b), nieobecność doradcy lub zastępcy prawnego nie uniemożliwia właściwemu organowi przeprowadzenia przesłuchania wnioskodawcy.

Artykuł 24

Wnioskodawcy potrzebujący szczególnych gwarancji proceduralnych

1. Państwa członkowskie oceniają, w rozsądnym terminie po złożeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, czy wnioskodawca jest wnioskodawcą potrzebującym szczególnych gwarancji proceduralnych.

2. Ocena, o której mowa w ust. 1, może zostać włączona do istniejących procedur krajowych lub do oceny, o której mowa w art. 22 dyrektywy .../.../UE (*), i nie musi mieć formy procedury administracyjnej.

3. Państwa członkowskie zapewniają udzielenie wnioskodawcom, w przypadku gdy zidentyfikowano ich jako wnioskodawców potrzebujących szczególnych gwarancji proceduralnych, odpowiedniego wsparcia, aby umożliwić im korzystanie z praw i wywiązywanie się z obowiązków przewidzianych w niniejszej dyrektywie w trakcie całej procedury azylowej.

W przypadku gdy takie odpowiednie wsparcie nie może zostać udzielone w ramach procedur, o których mowa w art. 31 ust. 8 i art. 43, w szczególności gdy państwa członkowskie uważają, że wnioskodawca potrzebuje szczególnych gwarancji proceduralnych w związku z torturami, zwałceniem lub innymi poważnymi formami przemocy psychicznej, fizycznej lub seksualnej, państwa członkowskie nie stosują art. 31 ust. 8 i art. 43 lub przestają je stosować. W przypadku gdy państwa członkowskie stosują art. 46 ust. 6 wobec wnioskodawców, do których nie można stosować art. 31 ust. 8 i art. 43 zgodnie z niniejszym akapitem, państwa członkowskie zapewniają co najmniej gwarancje przewidziane w art. 46 ust. 7.

4. Państwa członkowskie zapewniają, bez konieczności ponownego wszczęcia procedury, zaspokojenie szczególnych potrzeb proceduralnych zgodnie z niniejszą dyrektywą w przypadku gdy takie potrzeby ujawnią się na późniejszym etapie procedury.

Artykuł 25

Gwarancje dla małoletnich bez opieki

1. W odniesieniu do wszystkich procedur przewidzianych w niniejszej dyrektywie oraz bez uszczerbku dla art. 14, 15, 16 i 17, państwa członkowskie:

a) podejmują środki w najkrótszym możliwym terminie w celu zapewnienia, aby przedstawiciel reprezentował małoletniego

bez opieki i udzielał mu pomocy, aby mógł on korzystać z praw i dopełnić obowiązków przewidzianych w niniejszej dyrektywie. Małoletni bez opieki zostaje niezwłocznie poinformowany o wyznaczeniu przedstawiciela. Przedstawiciel wykonuje swoje obowiązki zgodnie z zasadą najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka i posiada niezbędną wiedzę w tym zakresie. Zmiana osoby działającej jako przedstawiciel następuje tylko w razie konieczności. Organizacje lub osoby, których interesy są sprzeczne lub mogą być sprzeczne z interesami małoletniego bez opieki, nie powinny kwalifikować się do roli przedstawiciela. Przedstawicielem może być również przedstawiciel, o którym mowa w dyrektywie .../.../UE (*);

b) zapewniają, aby przedstawiciel małoletniego bez opieki miał możliwość poinformowania go o znaczeniu i możliwych skutkach przesłuchania oraz, w stosownych przypadkach, o sposobie przygotowania się do przesłuchania. Państwa członkowskie zapewniają obecność przedstawiciela bądź doradcy lub zastępcy prawnego dopuszczonych lub uprawnionych do takiej działalności na mocy prawa krajowego podczas przesłuchania oraz możliwość zadawania pytań lub zgłaszania uwag w ramach określonych przez osobę prowadzącą przesłuchanie.

Państwa członkowskie mogą wymagać obecności małoletniego bez opieki na przesłuchaniu, nawet jeżeli obecny jest jego przedstawiciel.

2. Państwa członkowskie mogą odstąpić od wyznaczenia przedstawiciela w przypadkach, gdy małoletni bez opieki według wszelkiego prawdopodobieństwa osiągnie wiek 18 lat przed wydaniem decyzji w pierwszej instancji.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby:

a) w przypadku gdy małoletni bez opieki uczestniczy w przesłuchaniu dotyczącym jego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, o którym mowa w art. 14, 15, 16, 17 i 34, przesłuchanie to było prowadzone przez osobę posiadającą niezbędną wiedzę o szczególnych potrzebach małoletnich;

b) decyzje organu rozstrzygającego wniosek małoletniego bez opieki były przygotowywane przez urzędnika posiadającego niezbędną wiedzę o szczególnych potrzebach małoletnich.

4. Małoletnim bez opieki oraz ich przedstawicielom udziela się bezpłatnie informacji prawnych i proceduralnych, o których mowa w art. 19, także w przypadku procedur cofnięcia ochrony międzynarodowej przewidzianych w rozdziale IV.

(*) Dyrektywa, o której mowa w motywie 27 [dyrektywa w sprawie warunków przyjmowania].

5. Państwa członkowskie mogą przeprowadzać w ramach rozpatrywania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej badania lekarskie mające na celu ustalenie wieku małoletnich bez opieki w przypadku, gdy na podstawie ogólnych oświadczeń lub innych stosownych oznak, państwa członkowskie mają wątpliwości co do wieku wnioskodawcy. Jednakże jeśli państwa członkowskie nadal mają takie wątpliwości po badaniach lekarskich, przyjmują, że wnioskodawca jest małoletni.

Wszelkie badania lekarskie przeprowadzane są z pełnym poszanowaniem godności jednostki, są jak najmniej inwazyjne i przeprowadzane przez wykwalifikowany personel medyczny, tak aby możliwe było uzyskanie jak najbardziej rzetelnego wyniku.

W przypadku przeprowadzania badań lekarskich, państwa członkowskie zapewniają, aby:

- a) małoletni bez opieki zostali poinformowani przed rozpatrzeniem ich wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej oraz w języku, który rozumieją, lub co do którego można zasadnie przyjąć, że zostanie przez nich zrozumiany, o możliwości ustalenia ich wieku w drodze badania lekarskiego. Obejmuje to informację na temat sposobu przeprowadzenia badania i ewentualnych konsekwencjach wyniku badania lekarskiego dla rozpatrzenia wniosku o ochronę międzynarodową, jak również konsekwencjach odmowy przez małoletniego bez opieki poddania się badaniu lekarskiemu;
- b) małoletni bez opieki lub ich przedstawiciele wyrazili zgodę na przeprowadzenie badania lekarskiego w celu ustalenia wieku danych małoletnich;
- c) decyzja o odrzuceniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego przez małoletniego bez opieki, który odmówił poddania się badaniu lekarskiemu, nie była oparta wyłącznie na fakcie tej odmowy.

Odmowa przez małoletniego bez opieki poddania się badaniu lekarskiemu nie uniemożliwia organowi rozstrzygającemu podjęcia decyzji w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

6. Wdrażając niniejszą dyrektywę, państwa członkowskie dążą w pierwszym rzędzie do najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka

W przypadku gdy państwa członkowskie w trakcie procedury azylowej zidentyfikują daną osobę jako małoletniego bez opieki, mogą:

- a) zastosować lub nadal stosować art. 31 ust. 8, tylko jeśli:

- (i) wnioskodawca pochodzi z kraju, który spełnia kryteria bezpiecznego kraju pochodzenia w rozumieniu niniejszej dyrektywy; lub

- (ii) wnioskodawca wystąpił z kolejnym wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej, który nie jest niedopuszczalny zgodnie z art. 40 ust. 5; lub

- (iii) wnioskodawca może z poważnych przyczyn być uznany za zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego lub porządku publicznego państwa członkowskiego, lub wnioskodawca został przymusowo wydalony z poważnych względów bezpieczeństwa publicznego lub porządku publicznego zgodnie z prawem krajowym;

- b) zastosować lub nadal stosować art. 43, zgodnie z art. 8–11 dyrektywy .../2013/UE (*), tylko jeśli:

- (i) wnioskodawca pochodzi z kraju, który spełnia kryteria bezpiecznego kraju pochodzenia w rozumieniu niniejszej dyrektywy; lub

- (ii) wnioskodawca wystąpił z kolejnym wnioskiem; lub

- (iii) wnioskodawca może z poważnych przyczyn być uznany za zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego lub porządku publicznego państwa członkowskiego, lub wnioskodawca został przymusowo wydalony z poważnych względów bezpieczeństwa publicznego lub porządku publicznego zgodnie z prawem krajowym; lub

- (iv) istnieją uzasadnione powody, aby uznać że kraj, który nie jest państwem członkowskim, jest bezpiecznym krajem trzecim dla wnioskodawcy, zgodnie z art. 38; lub

- (v) wnioskodawca wprowadził organy w błąd, przedstawiając fałszywe dokumenty; lub

- (vi) działając w złej wierze, wnioskodawca zniszczył dokument tożsamości lub dokument podróży, które pomogłyby ustalić jego tożsamość lub obywatelstwo, lub pozbył się tych dokumentów.

Państwa członkowskie mogą stosować ppkt (v) i (vi) jedynie w indywidualnych przypadkach, gdy istnieją poważne podstawy, by uważać, że wnioskodawca próbuje ukryć istotne elementy, które prawdopodobnie doprowadziłyby do wydania decyzji odmownej, oraz pod warunkiem że wnioskodawcy udostępniono wszystkie możliwości, z uwzględnieniem szczególnych potrzeb proceduralnych małoletnich bez opieki, przedstawienia ważnej przyczyny działań, o których mowa w ppkt (v) i (vi), w tym w drodze konsultacji z jego przedstawicielem;

(*) Dyrektywa, o której mowa w motywie 27 [dyrektywa w sprawie warunków przyjmowania].

- c) uznać wniosek za niedopuszczalny zgodnie z art. 33 ust. 2 lit. c), jeżeli kraj, który nie jest państwem członkowskim, uważa się za bezpieczny kraj trzeci dla wnioskodawcy, zgodnie z art. 38, pod warunkiem że służy to najlepszemu zabezpieczeniu interesów małoletniego;
- d) zastosować procedurę, o której mowa w art. 20 ust. 3, w przypadku gdy przedstawiciel małoletniego ma uprawnienia do wykonywania zawodu adwokata lub radcy prawnego zgodnie z prawem krajowym.

Bez uszczerbku dla art. 41, stosując artykuł 46 ust. 6 do małoletnich bez opieki, państwa członkowskie zapewniają co najmniej gwarancje przewidziane w art. 46 ust. 7 we wszystkich przypadkach.

Artykuł 26

Zatrzymanie

1. Państwa członkowskie nie zatrzymują żadnej osoby wyłącznie na podstawie faktu, że jest ona wnioskodawcą. Podstawy i warunki zatrzymania oraz gwarancje dostępne dla zatrzymanych wnioskodawców muszą być zgodne z dyrektywą .../.../UE (*).
2. W przypadku gdy wnioskodawca zostanie zatrzymany, państwa członkowskie zapewniają możliwość szybkiej kontroli sądowej zgodnie z dyrektywą .../.../UE (*).

Artykuł 27

Postępowanie w przypadku wycofania wniosku

1. Jeżeli państwa członkowskie przewidują możliwość wyraźnego wycofania wniosku na mocy prawa krajowego, kiedy wnioskodawca wyraźnie wycofa swój wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, państwa członkowskie zapewniają, aby organ rozstrzygający podjął decyzję o umorzeniu postępowania albo o odrzuceniu wniosku.
2. Państwa członkowskie mogą również postanowić, że organ rozstrzygający może zdecydować o umorzeniu postępowania bez podejmowania decyzji. W takim przypadku państwa członkowskie zapewniają, aby organ rozstrzygający zamieścił odpowiednią informację w aktach wnioskodawcy.

Artykuł 28

Procedura w przypadku dorozumianego wycofania lub zaprzestania popierania wniosku

1. Gdy istnieją zasadne powody, aby uważać, że wnioskodawca wycofał wniosek lub zaprzestał jego popierania, państwa członkowskie zapewniają, aby organ rozstrzygający podjął decyzję o umorzeniu postępowania albo, pod warunkiem że

organ rozstrzygający uzna wniosek za bezzasadny po odpowiednim rozpatrzeniu jego treści merytorycznej zgodnie z art. 4 dyrektywy 2011/95/UE, decyzję o odrzuceniu wniosku.

Państwa członkowskie mogą przyjąć domniemanie, że wnioskodawca w sposób dorozumiany wycofał wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej lub zaprzestał jego popierania w szczególności, kiedy upewniono się, że:

- a) nie odpowiedział on na żądania dostarczenia informacji mających znaczenie z punktu widzenia wniosku w rozumieniu art. 4 dyrektywy 2011/95/UE lub nie stawił się na przesłuchanie, o którym mowa w art. 14, 15, 16 oraz 17 niniejszej dyrektywy, chyba że wnioskodawca wykaże w rozsądnym terminie, że to zaniechanie było spowodowane okolicznościami, na które nie miał wpływu;
- b) zbiegł z miejsca, w którym zamieszkiwał lub był przetrzymywany lub opuścił takie miejsce bez zezwolenia, nie kontaktując się z właściwym organem w rozsądnym terminie, lub nie wywiązał się w rozsądnym terminie z obowiązku zgłaszania się lub innych obowiązków kontaktowania się, chyba że wnioskodawca wykaże, że było to spowodowane okolicznościami, na które nie miał wpływu.

Państwa członkowskie mogą ustanowić terminy lub wytyczne do celów wdrażania tych przepisów.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby wnioskodawca, który zgłosił się ponownie do właściwego organu po podjęciu decyzji o umorzeniu postępowania, o której mowa w ust. 1, miał prawo do wystąpienia o ponowne otwarcie sprawy lub do wystąpienia z nowym wnioskiem, który nie podlega procedurze, o której mowa w art. 40 i 41.

Państwa członkowskie mogą ustanowić termin wynoszący co najmniej dziewięć miesięcy, po upływie którego niemożliwe jest ponowne otwarcie sprawy wnioskodawcy, a nowy wniosek może być traktowany jak kolejny wniosek i podlegać procedurze, o której mowa w art. 40 i 41. Państwa członkowskie mogą postanowić, że sprawa wnioskodawcy może zostać ponownie otwarta tylko raz.

Państwa członkowskie zapewniają, aby taka osoba nie została wydalona z naruszeniem zasady *non-refoulement*.

Państwa członkowskie mogą zezwolić organowi rozstrzygającemu na podjęcie rozpatrywania od etapu, na którym zostało ono umorzone.

3. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla rozporządzenia (UE) (**) .../....

(*) Dyrektywa, o której mowa w motywie 27 [dyrektywa w sprawie warunków przyjmowania].

(**) Rozporządzenie, o którym mowa w motywie 53 [rozporządzenie dublińskie].

Artykuł 29

Rola UNHCR

1. Państwa członkowskie zezwalają UNHCR na:
 - a) dostęp do wnioskodawców, w tym osób zatrzymanych, znajdujących się na granicy oraz w strefach tranzytowych;
 - b) dostęp do informacji na temat poszczególnych wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, przebiegu postępowania oraz na temat podjętych decyzji, pod warunkiem że wyrazi na to zgodę wnioskodawca;
 - c) przedstawianie wszelkim właściwym organom swojej opinii, w ramach wykonania jego zadań nadzorczych na mocy art. 35 konwencji genewskiej, w odniesieniu do poszczególnych wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej na każdym etapie postępowania.
2. Ust. 1 stosuje się również do każdej organizacji działającej na terytorium danego państwa członkowskiego w imieniu UNHCR na podstawie umowy z tym państwem członkowskim.

Artykuł 30

Gromadzenie informacji w poszczególnych sprawach

- Przy rozpatrywaniu poszczególnych spraw państwa członkowskie:
- a) nie ujawniają informacji odnoszących się do poszczególnych wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, ani do samego faktu wystąpienia z takim wnioskiem, domniemanemu sprawcy lub sprawcom prześladowań lub poważnych krzywd;
 - b) nie uzyskują jakichkolwiek informacji od domniemanego sprawcy lub sprawców prześladowania lub poważnych krzywd w sposób, który doprowadziłby do uzyskania przez takie osoby bezpośredniej informacji o fakcie wystąpienia z wnioskiem przez danego wnioskodawcę oraz zagrozić integralności fizycznej wnioskodawcy lub osób pozostających na jego utrzymaniu bądź wolności i bezpieczeństwu członków jego rodziny pozostających w kraju pochodzenia.

ROZDZIAŁ III

POSTĘPOWANIE W PIERWSZEJ INSTANCJI

SEKCJA I

Artykuł 31

Procedura rozpatrywania wniosku

1. Państwa członkowskie rozpatrują wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej w drodze procedury rozpatrywania wniosku zgodnie z podstawowymi zasadami i gwarancjami określonymi w rozdziale II.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby procedura rozpatrywania wniosku została zakończona w najkrótszym możliwym terminie, bez uszczerbku dla odpowiedniego i pełnego rozpatrzenia.
3. Państwa członkowskie zapewniają, aby procedura rozpatrywania wniosku została zakończona w ciągu sześciu miesięcy od złożenia wniosku.

W przypadku gdy wniosek podlega procedurze określonej w rozporządzeniu (UE) (*) .../..., wspomniany sześciomiesięczny okres rozpoczyna się w momencie, gdy ustalono państwo członkowskie odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku zgodnie z tym rozporządzeniem, wnioskodawca znajduje się na terytorium tego państwa członkowskiego i zajął się nim właściwy organ.

Państwa członkowskie mogą przedłużyć sześciomiesięczny termin określony w niniejszym ustępie o nie więcej niż kolejne dziewięć miesięcy w przypadku, gdy:

- a) występują złożone kwestie faktyczne lub prawne;

(*) Rozporządzenie, o którym mowa w motywie 53 [rozporządzenie dublińskie].

- b) o udzielenie ochrony międzynarodowej występuje jednocześnie duża liczba obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców, i praktycznie bardzo utrudnia to zakończenie procedury w terminie sześciu miesięcy;
- c) opóźnienie może być jednoznacznie przypisane niewywiązaniu się przez wnioskodawcę z obowiązków ciężących na nim na mocy art. 13.

W drodze wyjątku państwa członkowskie mogą, w należycie uzasadnionych okolicznościach, przedłużyć terminy określone w niniejszym ustępie o maksymalnie trzy miesiące, w przypadku gdy konieczne jest odpowiednie i kompletne rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

4. Bez uszczerbku dla art. 13 i 18 dyrektywy 2011/95/UE państwa członkowskie mogą przesunąć termin zakończenia procedury rozpatrywania wniosku w przypadku, gdy nie można zasadnie oczekiwać, by organ rozstrzygający podjął decyzję w terminach określonych w ust. 3 ze względu na niepewną sytuację w kraju pochodzenia, której charakter jest przypuszczalnie tymczasowy. W takim przypadku państwa członkowskie:

- a) dokonują przeglądu sytuacji w tym kraju pochodzenia co najmniej raz na sześć miesięcy;
- b) informują zainteresowanych wnioskodawców w rozsądnym terminie o powodach przesunięcia terminu;

c) informują Komisję w rozsądnym terminie o przesunięcia terminu zakończenia procedur w odniesieniu do tego kraju pochodzenia.

5. W każdym wypadku państwa członkowskie kończą procedurę rozpatrywania wniosku w maksymalnym terminie 21 miesięcy od złożenia wniosku.

6. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku gdy decyzja nie może zostać podjęta w terminie sześciu miesięcy, zainteresowany wnioskodawca:

a) został poinformowany o opóźnieniu; oraz

b) otrzymał, na swoją prośbę, informację na temat przyczyn opóźnienia oraz terminu, w którym należy się spodziewać podjęcia decyzji w sprawie jego wniosku.

7. Państwa członkowskie mogą nadać priorytet rozpatrzeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zgodnie z podstawowymi zasadami i gwarancjami określonymi w rozdziale II, w szczególności:

a) w przypadku gdy wniosek wydaje się być uzasadniony;

b) w przypadku gdy wnioskodawca jest osobą szczególnej troski w rozumieniu art. 22 dyrektywy .../.../UE (*) lub potrzebuje szczególnych gwarancji proceduralnych, w szczególności małoletnim bez opieki;

8. Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że procedura rozpatrywania wniosku zgodnie z podstawowymi zasadami i gwarancjami określonymi w rozdziale II prowadzona jest w trybie przyspieszonym lub przeprowadzana na granicy lub w strefach tranzytowych zgodnie z art. 43, jeżeli:

a) wnioskodawca, składając wniosek i przedstawiając stan faktyczny, poruszył jedynie kwestie, które nie mają znaczenia dla oceny, czy można go zakwalifikować jako beneficjenta ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy 2011/95/UE; lub

b) wnioskodawca pochodzi z bezpiecznego kraju pochodzenia w rozumieniu niniejszej dyrektywy; lub

c) wnioskodawca wprowadził organy w błąd, przedstawiając nieprawdziwe informacje lub dokumenty bądź zatajając istotne informacje lub dokumenty dotyczące jego tożsamości lub obywatelstwa, które mogłyby mieć negatywny wpływ na decyzję; lub

d) jest prawdopodobne, że wnioskodawca w złej wierze zniszczył lub pozbył się dokumentu tożsamości lub dokumentu podróży, który pomógłby w ustaleniu jego tożsamości lub obywatelstwa; lub

e) wnioskodawca przedstawił wyraźnie niespójne i sprzeczne, wyraźnie nieprawdziwe lub ewidentnie nieprawdopodobne wyjaśnienia, które są sprzeczne z wystarczająco sprawdzonymi informacjami dotyczącymi kraju pochodzenia, czyniąc tym samym swój wniosek w sposób oczywisty nieprzekonującym w odniesieniu do tego, czy kwalifikuje się jako beneficjent ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy 2011/95/UE; lub

f) wnioskodawca złożył kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, który nie jest niedopuszczalny zgodnie z art. 40 ust. 5; lub

g) wnioskodawca wystąpił z wnioskiem jedynie w celu opóźnienia lub zakłócenia wykonania wcześniejszej lub mającej zostać wkrótce podjętej decyzji skutkującej jego wydaleniem; lub

h) wnioskodawca wjechał nielegalnie na terytorium państwa członkowskiego lub przedłużył nielegalnie swój pobyt oraz bez ważnego powodu nie zgłosił się do organów albo nie złożył wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w najkrótszym możliwym terminie, zważywszy na takie okoliczności jego wjazdu; lub

i) wnioskodawca odmawia wywiązania się z obowiązku poddania się pobraniu odcisków palców przewidzianego w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr .../... z dnia ... w sprawie ustanowienia systemu Eurodac do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania rozporządzenia (UE) nr .../... [w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela kraju trzeciego lub bezpaństwowca] oraz w celu występowania o porównanie z danymi systemu Eurodac przez organy ścigania państw członkowskich i Europol na potrzeby ochrony porządku publicznego (**) (1); lub

j) wnioskodawca może być z poważnych powodów uznany za zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego lub porządku publicznego państwa członkowskiego, lub wnioskodawca został już wcześniej przymusowo wydalony z poważnych powodów związanych z bezpieczeństwem lub porządkiem publicznym na mocy prawa krajowego.

9. Państwa członkowskie określają terminy podjęcia decyzji w postępowaniu w pierwszej instancji zgodnie z ust. 8. Terminy te muszą być rozsądne.

Bez uszczerbku dla ust. 3, 4 i 5 państwa członkowskie mogą przedłużyć te terminy, w przypadku gdy konieczne jest odpowiednie i kompletne rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

(*) Dyrektywa, o której mowa w motywie 27 [dyrektywa w sprawie warunków przyjmowania].

(**) Dokument PE-CONS 17/13 [rozporządzenie Eurodac].

(1) Dz.U. L

Artykuł 32

Wnioski bezzasadne

1. Bez uszczerbku dla art. 27, państwa członkowskie mogą uznać wniosek o za bezzasadny jedynie w przypadku, gdy organ rozstrzygający ustalił, że wnioskodawca nie kwalifikuje się do objęcia go ochroną międzynarodową zgodnie z dyrektywą 2011/95/UE.

2. W przypadkach wniosków bezzasadnych, w których zachodzą którekolwiek z okoliczności wymienionych w art. 31 ust. 8, państwa członkowskie mogą również uznać wniosek za oczywiście bezzasadny w przypadkach określonych w ustawodawstwie krajowym.

SEKCJA II

Artykuł 33

Wnioski niedopuszczalne

1. Oprócz przypadków, w których wniosek nie jest rozpatrywany zgodnie z rozporządzeniem (UE) .../... (*), od państw członkowskich nie wymaga się oceny, czy wnioskodawca kwalifikuje się do objęcia go ochroną międzynarodową zgodnie z dyrektywą 2011/95/UE, w przypadku gdy wniosek jest uznany za niedopuszczalny na mocy niniejszego artykułu.

2. Państwa członkowskie mogą uznać wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny wyłącznie jeżeli:

- a) inne państwo członkowskie udzieliło już ochrony międzynarodowej;
- b) państwo niebędące państwem członkowskim jest uznawane za kraj pierwszego azylu w odniesieniu do wnioskodawcy zgodnie z art. 35;
- c) państwo niebędące państwem członkowskim jest uznawane za bezpieczny kraj trzeci w odniesieniu do wnioskodawcy zgodnie z art. 38;
- d) wniosek jest kolejnym wnioskiem i nie zaistniały ani nie zostały przedstawione przez wnioskodawcę żadne nowe elementy lub oceny, czy wnioskodawca kwalifikuje się jako beneficjent ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy 2011/95/UE; lub
- e) osoba pozostająca na utrzymaniu wnioskodawcy złożyła wniosek po tym, jak na mocy art. 7 ust. 2 wyraziła zgodę, aby jej sprawa została rozpatrzona na podstawie wniosku złożonego w jej imieniu, i nie zachodzą okoliczności faktyczne związane z sytuacją tej osoby uzasadniające odrębny wniosek.

(*) Rozporządzenie, o którym mowa w motywie 53 [rozporządzenie dublińskie].

Artykuł 34

Przepisy szczególne dotyczące przesłuchania dotyczącego dopuszczalności

1. Państwa członkowskie zezwalają wnioskodawcom na przedstawienie ich stanowiska w odniesieniu do zastosowania w ich szczególnej sytuacji przesłanek, o których mowa w art. 33, przed podjęciem przez organ rozstrzygający decyzji w sprawie dopuszczalności wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. W tym celu państwa członkowskie przeprowadzają przesłuchanie dotyczące dopuszczalności wniosku. Państwa członkowskie mogą uczynić wyjątek wyłącznie zgodnie z art. 42, w przypadku kolejnego wniosku.

Niniejszy ustęp pozostaje bez uszczerbku dla art. 4 ust. 2 lit. a) niniejszej dyrektywy oraz art. 5 rozporządzenia (UE) nr .../... (*).

2. Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że personel organów innych niż organ rozstrzygający prowadzi przesłuchanie dotyczące dopuszczalności wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. W takich przypadkach państwa członkowskie zapewniają, aby taki personel przeszedł uprzednio niezbędne podstawowe szkolenie, w szczególności dotyczące prawa międzynarodowego praw człowieka, unijnego dorobku prawnego w zakresie azylu oraz technik przesłuchania.

SEKCJA III

Artykuł 35

Koncepcja kraju pierwszego azylu

Państwo może być uważane za kraj pierwszego azylu dla konkretnego wnioskodawcy, jeżeli:

- a) został on uznany w tym państwie za uchodźcę i nadal może korzystać ze związanej z tym faktem ochrony; lub
- b) w inny sposób korzysta z wystarczającej ochrony w tym państwie, w tym z zasady *non-refoulement*;

pod warunkiem że będzie on podlegać readmisji do tego państwa.

Stosując koncepcję kraju pierwszego azylu w szczególnej sytuacji wnioskodawcy, państwa członkowskie mogą uwzględnić art. 38 ust. 1. Wnioskodawcy zezwala się na odwołanie się od zastosowania koncepcji kraju pierwszego azylu w jego szczególnej sytuacji.

Artykuł 36

Koncepcja bezpiecznego kraju pochodzenia

1. Państwo trzecie uznane za bezpieczny kraj pochodzenia na mocy niniejszej dyrektywy może, w następstwie indywidualnej oceny wniosku, zostać uznane za bezpieczny kraj pochodzenia dla konkretnego wnioskodawcy tylko jeżeli:

- a) posiada on obywatelstwo tego państwa; lub

b) jest on bezpieczeństwa i uprzednio stale zamieszkiwał w tym państwie;

oraz nie podał żadnych poważnych podstaw do nieuznawania tego państwa za bezpieczny kraj pochodzenia, odnoszących się do jego szczególnej sytuacji oraz do zakwalifikowania go jako beneficjenta ochrony międzynarodowej zgodnie z dyrektywą 2011/95/UE.

2. Państwa członkowskie ustanawiają w ustawodawstwie krajowym dalsze przepisy i zasady stosowania koncepcji bezpiecznego kraju pochodzenia.

Artykuł 37

Uznanie krajów trzecich na poziomie krajowym za bezpieczne kraje pochodzenia

1. Państwa członkowskie mogą zachować lub wprowadzić ustawodawstwo pozwalające, zgodnie z załącznikiem I, na określenie na poziomie krajowym bezpiecznych krajów pochodzenia dla potrzeb rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej.

2. Państwa członkowskie dokonują regularnego przeglądu sytuacji w krajach trzecich uznanych za bezpieczne kraje pochodzenia zgodnie z niniejszym artykułem.

3. Ocena, czy państwo jest bezpiecznym krajem pochodzenia w rozumieniu niniejszego artykułu, opiera się na zróżnicowanych źródłach informacji, w tym w szczególności na informacjach z innych państw członkowskich, EASO, UNHCR, Rady Europy i innych właściwych organizacji międzynarodowych.

4. Państwa członkowskie zgłaszają Komisji państwa uznane za bezpieczne kraje pochodzenia zgodnie z niniejszym artykułem.

Artykuł 38

Koncepcja bezpiecznego kraju trzeciego

1. Państwa członkowskie mogą stosować koncepcję bezpiecznego kraju trzeciego jedynie w przypadku, gdy właściwe organy upewniły się, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową będzie traktowana w danym państwie trzecim zgodnie z następującymi zasadami:

a) życie i wolność tej osoby nie są zagrożone z powodu rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub poglądów politycznych;

b) nie zachodzi ryzyko doznania przez nią poważnej krzywdy określonej w dyrektywie 2011/95/UE;

c) przestrzegana jest zasada *non-refoulement* zgodnie z konwencją genewską;

d) przestrzegany jest ustanowiony w prawie międzynarodowym zakaz wydalania, gdy jest on sprzeczny z prawem do wolności od tortur oraz okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania; oraz

e) istnieje możliwość ubiegania się o nadanie statusu uchodźcy i, jeśli status taki zostanie przyznany, uzyskania ochrony zgodnie z konwencją genewską.

2. Stosowanie koncepcji bezpiecznego kraju trzeciego podlega przepisom ustanowionym w prawie krajowym, w tym:

a) przepisom wymagającym istnienia związku między wnioskodawcą a danym państwem trzecim, na podstawie których udanie się do tego państwa byłoby rozsądne z punktu widzenia tej osoby;

b) przepisom dotyczącym metodologii, za pomocą której właściwe organy upewniają się, że można zastosować koncepcję bezpiecznego kraju trzeciego w odniesieniu do konkretnego państwa lub konkretnego wnioskodawcy. Metodologia taka obejmuje rozważenie w poszczególnych przypadkach, czy dane państwo jest bezpieczne dla konkretnego wnioskodawcy lub uznanie na poziomie krajowym państw ogólnie uznawanych za bezpieczne;

c) przepisom zezwalającym, zgodnie z prawem międzynarodowym, na odrębne badanie, czy dane państwo trzecie jest bezpieczne dla konkretnego wnioskodawcy, które, co najmniej, zezwalają wnioskodawcy na odwołanie się od zastosowania koncepcji bezpiecznego kraju trzeciego na takiej podstawie, że dane państwo trzecie nie jest bezpieczne w jego szczególnej sytuacji. Wnioskodawcy zezwala się również na podważenie istnienia związku łączącego go z państwem trzecim, o którym mowa w lit. a).

3. Wykonując decyzję opartą wyłącznie na niniejszym artykule, państwa członkowskie:

a) informują odpowiednio wnioskodawcę; oraz

b) wydają mu dokument informujący organy państwa trzeciego, w języku tego państwa, że wniosek nie został rozpatrzony merytorycznie.

4. W przypadku gdy państwo trzecie nie zezwala wnioskodawcy na wjazd na swoje terytorium, państwa członkowskie zapewniają dostęp do procedury zgodnie z podstawowymi zasadami i gwarancjami opisanymi w rozdziale II.

5. Państwa członkowskie okresowo informują Komisję o państwach, do których stosowana jest ta koncepcja zgodnie z niniejszym artykułem.

Artykuł 39

Koncepcja europejskiego bezpiecznego kraju trzeciego

1. Państwa członkowskie mogą przewidzieć odstępianie od rozpatrzenia lub rozpatrzenia w całości wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej oraz oceny kwestii bezpieczeństwa wnioskodawcy w jego szczególnej sytuacji, opisanej w rozdziale II, w przypadkach, w których właściwy organ ustalił na podstawie faktów, że wnioskodawca próbuje wjechać lub wjechał nielegalnie na jego terytorium z bezpiecznego kraju trzeciego zgodnie z ust. 2.

2. Państwo trzecie może być uznane za bezpieczny kraj trzeci na potrzeby ust. 1 w przypadku, gdy:

- a) ratyfikowało konwencję genewską i przestrzega jej postanowień bez jakichkolwiek ograniczeń geograficznych;
- b) posiada ustanowione prawem procedury azylowe; oraz
- c) ratyfikowało europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i przestrzega jej postanowień, w tym norm odnoszących się do skutecznych środków zaskarżenia.

3. Wnioskodawcy zezwala się na zaskarżenie zastosowania koncepcji europejskiego bezpiecznego kraju trzeciego na podstawie tego, że dany kraj trzeci nie jest dla niego bezpieczny ze względu na jego szczególną sytuację.

4. Dane państwa członkowskie ustanawiają w prawie krajowym zasady wdrażania ust. 1 i konsekwencje decyzji podjętych na mocy tych przepisów zgodnie z zasadą *non-refoulement*, w tym przewidując wyjątki w stosowaniu niniejszego artykułu wynikające z przyczyn humanitarnych lub politycznych lub z przyczyn wynikających z międzynarodowego prawa publicznego.

5. Wykonując decyzję opartą wyłącznie na niniejszym artykule, dane państwa członkowskie:

- a) informują odpowiednio wnioskodawcę; oraz
- b) wydają mu dokument informujący organy państwa trzeciego, w języku tego państwa, że wniosek nie został rozpatrzony merytorycznie.

6. W przypadku gdy bezpieczny kraj trzeci nie dokona readmisji wnioskodawcy, państwa członkowskie zapewniają dostęp do procedury zgodnie z podstawowymi zasadami i gwarancjami opisanymi w rozdziale II.

7. Państwa członkowskie okresowo informują Komisję o państwach, do których stosowana jest ta koncepcja zgodnie z niniejszym artykułem.

SEKCJA IV

Artykuł 40

Kolejne wnioski

1. W przypadku gdy osoba, która złożyła wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w państwie członkowskim, przedstawi dalsze informacje lub złoży kolejny wniosek w tym samym państwie członkowskim, to państwo członkowskie może zbadać te dalsze informacje lub elementy kolejnego wniosku w ramach rozpatrzenia poprzedniego wniosku lub w ramach kontroli decyzji na skutek wniesienia wniosku o ponowne rozpatrzenie lub odwołania, o ile właściwe organy mogą w tych ramach uwzględnić i rozważyć wszystkie elementy zawarte w dalszych informacjach lub kolejnym wniosku.

2. Do celów podjęcia decyzji w sprawie dopuszczalności wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zgodnie z art. 33 ust. 2 lit. d) kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej jest poddawany najpierw wstępnemu rozpatrzeniu, czy zaistniały lub zostały przedstawione przez wnioskodawcę nowe elementy lub ustalenia odnoszące się do rozpatrzenia, czy wnioskodawca kwalifikuje się jako beneficjent ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy 2011/95/UE.

3. Jeżeli we wstępnym rozpatrzeniu, o którym mowa w ust. 2, stwierdza się, że zaistniały lub zostały przedstawione przez wnioskodawcę nowe elementy lub ustalenia, znacząco zwiększające prawdopodobieństwo, że wnioskodawca kwalifikuje się jako beneficjent ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy 2011/95/UE, wniosek jest rozpatrywany dalej zgodnie z rozdziałem II. Państwa członkowskie mogą również postanowić o dalszym rozpatrywaniu kolejnego wniosku z innych powodów.

4. Państwa członkowskie mogą postanowić, że wniosek będzie dalej rozpatrywany jedynie wtedy, gdy dany wnioskodawca nie ze swej winy nie był w stanie powołać się na okoliczności, o których mowa w ust. 2 i 3 niniejszego artykułu w trakcie uprzedniego postępowania, w szczególności wykonując prawo do skutecznego środka zaskarżenia zgodnie z art. 46.

5. Gdy kolejny wniosek nie jest dalej rozpatrywany na mocy niniejszego artykułu, uznawany jest za niedopuszczalny zgodnie z art. 33 ust. 2 lit. d).

6. Procedura, o której mowa w niniejszym artykule, może być stosowana również w przypadku:

- a) osoby pozostającej na utrzymaniu, która składa wniosek po tym, jak zgodnie z art. 7 ust. 2 wyraziła zgodę, aby jej sprawa została rozpatrzona na podstawie wniosku złożonego w jej imieniu; lub

- b) małoletniego niepozostającego w związku małżeńskim, który składa wniosek po tym, jak złożono wniosek w jego imieniu zgodnie z art. 7 ust. 5 lit. c).

W takich przypadkach, wstępne rozpatrzenie, o którym mowa w ust. 2, polega na sprawdzeniu, czy istnieją okoliczności faktyczne odnoszące się do sytuacji osoby pozostającej na utrzymaniu lub małoletniego niepozostającego w związku małżeńskim, które uzasadniają odrębny wniosek.

7. W przypadku gdy osoba, wobec której należy wykonać decyzję o przekazaniu na mocy rozporządzenia (UE) nr .../... (*), przedstawia dalsze informacje lub składa kolejny wniosek w przekazującym państwie członkowskim, informacje te lub kolejne wnioski rozpatrywane są przez odpowiedzialne państwo członkowskie określone w tym rozporządzeniu, zgodnie z niniejszą dyrektywą.

Artykuł 41

Wyjątki od stosowania prawa do pozostania na terytorium w przypadku kolejnych wniosków

1. Państwa członkowskie mogą przewidzieć wyjątki od stosowania prawa do pozostania na terytorium w przypadku, gdy osoba:

- a) złożyła pierwszy kolejny wniosek niepodlegający dalszemu rozpatrzeniu na mocy art. 40 ust. 5 tylko w celu opóźnienia lub zakłócenia wykonania decyzji, która skutkowałaby jego nieuchronnym wydaleniem z tego państwa członkowskiego; lub
- b) występuje z innym kolejnym wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej w tym samym państwie członkowskim po tym, jak wydana została ostateczna decyzja o uznaniu pierwszego kolejnego wniosku za niedopuszczalny na mocy art. 40 ust. 5 lub ostateczna decyzja o odrzuceniu tego wniosku jako bezzasadnego.

Państwa członkowskie mogą przewidzieć taki wyjątek tylko w przypadku, gdy organ rozstrzygający uważa, że decyzja nakazująca powrót nie doprowadzi bezpośrednio lub pośrednio do odesłania z naruszeniem międzynarodowych i unijnych zobowiązań tego państwa członkowskiego;

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, państwa członkowskie mogą także:

- a) odstąpić od przestrzegania terminów mających zwykle zastosowanie w postępowaniu prowadzonym w trybie przyspieszonym, zgodnie z prawem krajowym, w przypadku gdy procedura rozpatrywania wniosku jest prowadzona w trybie przyspieszonym zgodnie z art. 31 ust. 8 lit. g);
- b) odstąpić od przestrzegania terminów mających zwykle zastosowanie w procedurach badania dopuszczalności przewidzianych w art. 33 i 34, zgodnie z prawem krajowym; lub

(*) Rozporządzenie, o którym mowa w motywie 53 [rozporządzenie dublińskie].

- c) odstąpić od stosowania art. 46 ust. 8.

Artykuł 42

Przepisy proceduralne

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wnioskodawcy, których wniosek podlega wstępnemu rozpatrzeniu na mocy art. 40, korzystały z gwarancji przewidzianych w art. 12 ust. 1.

2. Państwa członkowskie mogą ustanowić w prawie krajowym przepisy dotyczące wstępnego rozpatrzenia na mocy art. 40. Przepisy te mogą, między innymi:

- a) zobowiązywać danego wnioskodawcę do wskazania faktów i przedstawienia dowodów, które uzasadniają nowe postępowanie;
- b) zezwalać na wstępne rozpatrzenie wyłącznie na podstawie pisemnych oświadczeń bez przesłuchania, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 40 ust. 6.

Przepisy te nie mogą uniemożliwiać dostępu wnioskodawców o do nowego postępowania, ani skutkować faktycznym zablokowaniem lub poważnym ograniczeniem takiego dostępu.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby wnioskodawca został w odpowiedni sposób poinformowany o wyniku wstępnego rozpatrzenia oraz, jeżeli wniosek nie będzie dalej rozpatrywany, o powodach takiej decyzji i możliwościach wniesienia od niej odwołania lub wniosku o ponowne rozpoznanie.

SEKCJA V

Artykuł 43

Procedury graniczne

1. Państwa członkowskie mogą, zgodnie z podstawowymi zasadami i gwarancjami określonymi w rozdziale II, przewidzieć procedury pozwalające podejmować na granicach lub w strefach tranzytowych państw członkowskich decyzje dotyczące:

- a) dopuszczalności wniosku zgodnie z art. 33, z którymi wystąpiono w takich miejscach; lub
- b) merytorycznej treści wniosku w postępowaniu zgodnie z art. 31 ust. 8.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby decyzja podejmowana w ramach procedur przewidzianych w ust. 1 została podjęta w rozsądnym terminie. Jeżeli decyzja nie została podjęta w terminie czterech tygodni, wnioskodawca o otrzymuje pozwolenie na wjazd na terytorium państwa członkowskiego w celu rozpatrzenia jego wniosku zgodnie z innymi przepisami niniejszej dyrektywy.

3. W przypadku przyjazdu dużej liczby obywateli państwa trzeciego lub bezpaństwowców składających wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej na granicy lub w strefie tranzytowej, co praktycznie uniemożliwia stosowanie przepisów ust. 1, procedury te mogą również być stosowane w przypadku,

gdy ci obywatele państwa trzeciego lub bezpaństwowcy są normalnie zakwaterowani w miejscach znajdujących się w pobliżu granicy lub strefy tranzytowej oraz przez okres takiego zakwaterowania.

ROZDZIAŁ IV

PROCEDURY COFANIA OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ

Artykuł 44

Cofnięcie ochrony międzynarodowej

Państwa członkowskie zapewniają, aby można było rozpocząć rozpatrywanie cofnięcia ochrony międzynarodowej konkretnej osobie, gdy pojawią się nowe elementy lub ustalenia wskazujące, że występują powody dla ponownego rozpatrzenia zasadności udzielenia ochrony międzynarodowej.

Artykuł 45

Przepisy proceduralne

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadkach, gdy właściwy organ rozważa cofnięcie ochrony międzynarodowej przyznanego obywatelowi państwa trzeciego lub bezpaństwowcowi zgodnie z art. 14 lub 19 dyrektywy 2011/95/UE, osoba ta korzystała z następujących gwarancji:

- a) otrzymania pisemnej informacji, że właściwy organ ponownie rozpatruje, czy kwalifikuje się jako beneficjent ochrony międzynarodowej wraz z podaniem powodów takiego ponownego rozpatrzenia; oraz
- b) możliwości przedstawienia, w trakcie przesłuchania zgodnie z art. 12 ust. 1 lit. b) oraz art. 14, 15, 16 i 17 lub w formie oświadczenia pisemnego, powodów, dla których udzielona jej ochrona międzynarodowa nie powinna zostać cofnięta.

2. Ponadto państwa członkowskie zapewniają, aby w ramach postępowania określonego w ust. 1:

- a) właściwy organ mógł otrzymywać precyzyjne i aktualne informacje z różnych źródeł, takich jak, w stosownych przy-

padkach, EASO oraz UNHCR, na temat ogólnej sytuacji panującej w krajach pochodzenia danych osób; oraz

- b) w przypadku gdy gromadzone są informacje dotyczące indywidualnej sprawy do celów ponownego rozpatrzenia ochrony międzynarodowej, nie są one uzyskiwane od osoby lub osób będących sprawcami prześladowań lub poważnej krzywdy w sposób, który mógłby doprowadzić takie osoby do uzyskania bezpośrednich informacji o tym, że dana osoba jest beneficjentem ochrony międzynarodowej i że jej status jest poddawany ponownemu rozpatrzeniu, lub w sposób stwarzający zagrożenie dla integralności fizycznej tej osoby lub osób pozostających na jej utrzymaniu, lub dla wolności i bezpieczeństwa członków jej rodziny pozostających w kraju pochodzenia.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby decyzja właściwego organu o cofnięciu ochrony międzynarodowej została wydana na piśmie. Decyzja zawiera uzasadnienie faktyczne i prawne, a informacja o trybie odwołania się od decyzji jest przedstawiana na piśmie.

4. Po podjęciu przez właściwy organ decyzji o cofnięciu ochrony międzynarodowej w stosuje się również art. 20, 22, art. 23 ust. 1 i art. 29.

5. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1, 2, 3 i 4 niniejszego artykułu, państwa członkowskie mogą zdecydować, że ochrona międzynarodowa ustaje z mocy prawa w przypadku, gdy beneficjent ochrony międzynarodowej w sposób jednoznaczny zrzekł się tej ochrony. Państwo członkowskie może również postanowić, że ochrona międzynarodowa ustaje z mocy prawa w przypadku, gdy beneficjent ochrony międzynarodowej uzyskał obywatelstwo tego państwa członkowskiego.

ROZDZIAŁ V

POSTĘPOWANIA ODWOŁAWCZE

Artykuł 46

Prawo do skutecznego środka zaskarżenia

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wnioskodawcy mieli prawo do skutecznego środka zaskarżenia przed sądem w następujących sytuacjach:

- a) decyzji podjętej w sprawie ich wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, w tym decyzji:

- (i) o uznaniu wniosku za bezzasadny w zakresie dotyczącym nadania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej;

- (ii) o uznaniu wniosku za niedopuszczalny zgodnie z art. 33 ust. 2;

- (iii) podjętej na granicy lub w strefie tranzytowej państwa członkowskiego zgodnie z art. 43 ust. 1;

- (iv) o odstąpieniu od rozpatrzenia wniosku zgodnie z art. 39;
- b) odmowy wznowienia rozpatrywania wniosku po jego umorzeniu zgodnie z art. 27 i 28;
- c) decyzji o cofnięciu statusu ochrony międzynarodowej zgodnie z art. 45.
- b) o uznaniu wniosku za niedopuszczalny zgodnie z art. 33 ust. 2 lit. a), b) lub d);
- c) o odmowie ponownego otwarcia sprawy wnioskodawcy po jej umorzeniu zgodnie z art. 28; lub
- d) o nierozpatrywaniu lub niepełnym rozpatrywaniu wniosku zgodnie z art. 39;

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby osoby uznane przez organ rozstrzygający za osoby kwalifikujące się do objęcia ich ochroną uzupełniającą miały prawo do skutecznego środka zaskarżenia zgodnie z ust. 1 od decyzji o uznaniu ich wniosku za bezzasadny w zakresie dotyczącym statusu uchodźcy.

Bez uszczerbku dla ust. 1 lit. c), w przypadku gdy status ochrony uzupełniającej przyznany przez państwo członkowskie zapewnia te same prawa i korzyści co prawa i korzyści zapewniane przez status uchodźcy na mocy prawa unijnego i prawa krajowego, to państwo członkowskie może uznać odwołanie od decyzji o uznaniu wniosku za bezzasadne w zakresie dotyczącym nadania statusu uchodźcy za niedopuszczalne ze względu na niewystarczający interes wnioskodawcy w odniesieniu do kontynuacji postępowania.

3. Aby spełnić wymogi w ust. 1, państwa członkowskie zapewniają, aby skuteczny środek zaskarżenia zapewniał pełne rozpatrzenie *ex nunc* zarówno okoliczności faktycznych, jak i kwestii prawnych, w tym, w stosownych przypadkach, rozpatrzenie potrzeby zapewnienia ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy 2011/95/UE, co najmniej w postępowaniach odwoławczych przed sądem pierwszej instancji.

4. Państwa członkowskie ustanawiają rozsądne terminy i inne przepisy konieczne, aby wnioskodawca mógł korzystać z prawa do skutecznego środka zaskarżenia na mocy ust. 1. Terminy nie mogą uniemożliwiać ani nadmiernie utrudniać wnioskodawcom korzystania z tego prawa na mocy ust. 1.

Państwa członkowskie mogą również przewidzieć kontrolę z urzędu decyzji podejmowanych na mocy art. 43.

5. Bez uszczerbku dla ust. 6 państwa członkowskie zezwalają wnioskodawcom na pozostawanie na terytorium do upływu terminu, w jakim mogą oni skorzystać z prawa do skutecznego środka zaskarżenia, a jeśli z tego prawa skorzystano w przewidzianym terminie, do czasu rozpatrzenia środka zaskarżenia.

6. W przypadku decyzji:

- a) o uznaniu wniosku za oczywiście bezzasadny zgodnie z art. 32 ust. 2 lub bezzasadny, po rozpatrzeniu go zgodnie z art. 31 ust. 8, z wyjątkiem przypadków, gdy decyzje te opierają się na okolicznościach, o których mowa w art. 31 ust. 8 lit. h);

sąd uprawniony jest do rozstrzygnięcia, czy wnioskodawca może pozostać na terytorium państwa członkowskiego, na wniosek wnioskodawcy albo z urzędu, jeżeli skutkiem tej decyzji jest odebranie wnioskodawcy prawa do pozostawania w państwie członkowskim oraz jeżeli w takich przypadkach prawo krajowe nie przewiduje prawa do pozostawania w państwie członkowskim do czasu rozpatrzenia środka zaskarżenia.

7. Ust. 6 ma zastosowanie jedynie do procedur, o których mowa w art. 43, pod warunkiem że:

- a) wnioskodawca ma niezbędne tłumaczenie, pomoc prawną i co najmniej tydzień, aby przygotować wniosek i przedłożyć sądowi argumenty za przyznaniem mu prawa do pozostania na terytorium do czasu rozpatrzenia środka zaskarżenia; oraz
- b) w ramach rozpatrywania wniosku, o którym mowa w ust. 6, sąd bada decyzję odmowną organu rozstrzygającego pod względem faktycznym i prawnym.

Jeżeli warunki, o których mowa w lit. a) i b) nie są spełnione, zastosowanie ma ust. 5.

8. Państwa członkowskie zezwalają wnioskodawcy na pozostawanie na terytorium do czasu zakończenia postępowania, o którym mowa w ust. 6 i 7, mającego na celu rozstrzygnięcie, czy wnioskodawca może pozostać na terytorium.

9. Ust. 5, 6 i 7 pozostają bez uszczerbku dla art. 26 rozporządzenia (UE) .../... (*).

10. Państwa członkowskie mogą ustanowić terminy obowiązujące sąd na mocy ust. 1 na zbadanie decyzji organu rozstrzygającego.

11. Państwa członkowskie mogą również ustanowić w ustawodawstwie krajowym warunki, na jakich można domniemywać, że wnioskodawca wycofał środek zaskarżenia lub zaprzestał jego popierania zgodnie z ust. 1, wraz z normami proceduralnymi, których należy przy tym przestrzegać.

(*) Rozporządzenie, o którym mowa w motywie 53 [rozporządzenie dublińskie].

ROZDZIAŁ VI

PRZEPISY OGÓLNE I KOŃCOWE

Artykuł 47

Możliwość odwołania się przez organy publiczne

Niniejsza dyrektywa nie wpływa na możliwość odwołania się przez organy publiczne od decyzji administracyjnych lub orzeczeń sądowych zgodnie z ustawodawstwem krajowym.

Artykuł 48

Poufność

Państwa członkowskie zapewniają, aby organy wdrażające niniejszą dyrektywę zostały zobowiązane do przestrzegania zasady poufności określonej w prawie krajowym, w odniesieniu do wszelkich informacji, które uzyskują w trakcie swojej pracy.

Artykuł 49

Współpraca

Każde z państw członkowskich wyznacza krajowy punkt kontaktowy i przekazuje jego adres Komisji. Komisja przekazuje tę informację pozostałym państwom członkowskim.

Państwa członkowskie, w porozumieniu z Komisją, podejmują wszystkie odpowiednie środki, aby właściwe organy nawiązały bezpośrednią współpracę i wymieniały informacje.

Stosując środki, o których mowa w art. 6 ust. 5, art. 14 ust. 1 akapit drugi i art. 31 ust. 3 lit. b), państwa członkowskie, przynajmniej raz w roku, informują Komisję gdy tylko powody, dla których zaprzestano stosowania tych środków wyjątkowych przestały istnieć. Informacje te obejmują, jeżeli to możliwe, dane dotyczące odsetka wniosków, w odniesieniu do których zastosowano odstępstwa, w stosunku do ogólnej liczby wniosków przetworzonych w tym okresie.

Artykuł 50

Sprawozdanie

Nie później niż w dniu ... (*) Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie w sprawie stosowania niniejszej dyrektywy w państwach członkowskich i proponuje wszelkie niezbędne zmiany. Państwa członkowskie przekazują Komisji wszystkie informacje odpowiednie do sporządzenia jej sprawozdania. Po przedstawieniu sprawozdania, Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie przynajmniej co pięć lat sprawozdania w sprawie stosowania niniejszej dyrektywy w państwach członkowskich.

W ramach pierwszego sprawozdania Komisja informuje w szczególności o stosowaniu art. 17 i różnych narzędzi wykorzystywanych do informowania o przesłuchaniach.

Artykuł 51

Transpozycja

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania art. 1–30, art. 31 ust. 1, 2, 6, 7, 8 i 9, art. 32–46, art. 49 i 50 oraz załącznika I najpóźniej do dnia ... (**). Niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów.

2. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania art. 31 ust. 3, 4 i 5 do dnia ... (***) . Niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów.

3. Przyjęte przez państwa członkowskie przepisy, o których mowa w ust. 1 i 2, zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Przepisy te zawierają także wskazanie, że w istniejących przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odniesienia do dyrektyw uchylonych niniejszą dyrektywą należy odczytywać jako odniesienia do niniejszej dyrektywy. Metody dokonywania takiego odniesienia i formułowania takiego wskazania określone są przez państwa członkowskie.

4. Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 52

Przepisy przejściowe

Państwa członkowskie stosują przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne, o których mowa w art. 51 ust. 1, do wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonych po dniu ... (**) lub wcześniej oraz do procedur cofnięcia ochrony międzynarodowej wszczętych po dniu ... (**) lub wcześniej. Wnioski złożone przed dniem ... oraz procedury cofnięcia statusu uchodźcy wszczęte przed tą datą regulowane są przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi, przyjętymi zgodnie z dyrektywą 2005/85/WE.

Państwa członkowskie stosują przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne, o których mowa w art. 51 ust. 2 do wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonych po dniu ... (***) lub wcześniej. Wnioski złożone przed tą datą regulowane są przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi, zgodnie z dyrektywą 2005/85/WE.

(*) Cztery lata od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy.

(**) Dwa lata od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy.

(***) Pięć lat od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy.

*Artykuł 53***Uchylenie**

Dyrektywa 2005/85/WE traci moc w odniesieniu do państw członkowskich, które są nią związane, ze skutkiem od dnia ... (*), bez uszczerbku dla obowiązków państw członkowskich dotyczących terminu transpozycji do prawa krajowego dyrektywy określonego w załączniku II część B.

Odesłanie do uchylonej dyrektywy należy odczytywać jako odesłanie do niniejszej dyrektywy, zgodnie z tabelą korelacji w załączniku III.

*Artykuł 54***Wejście w życie i stosowanie**

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Art. 47 i 48 stosuje się od dnia ... (*).

*Artykuł 55***Adresaci**

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w

W imieniu Parlamentu Europejskiego

...
Przewodniczący

W imieniu Rady

...
Przewodniczący

(*) Dwa lata od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy.

ZAŁĄCZNIK I

Uznanie za bezpieczny kraj pochodzenia do celów art. 37 ust. 1

Kraj uznawany jest za bezpieczny kraj pochodzenia w przypadku, gdy na podstawie sytuacji prawnej, stosowania prawa w ramach ustroju demokratycznego i ogólnych uwarunkowań politycznych można wykazać, że co do zasady i konsekwentnie nie ma w nim prześladowań w rozumieniu art. 9 dyrektywy 2011/95/UE; nie stosuje się w nim tortur, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania lub kar i nie występuje w nim zagrożenie poprzez masowe użycie przemocy w sytuacji międzynarodowego lub wewnętrznego konfliktu zbrojnego.

Przy dokonywaniu takiej oceny bierze się pod uwagę, między innymi, poziom ochrony przed prześladowaniem lub złym traktowaniem zapewniany poprzez:

- a) stosowne przepisy ustawowe i wykonawcze obowiązujące w danym państwie oraz sposób, w jaki są stosowane;
- b) przestrzeganie praw i wolności ustanowionych w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności lub Międzynarodowym pakcie praw obywatelskich i politycznych, lub konwencji Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie zakazu stosowania tortur, w szczególności zaś praw, od których nie można czynić odstępstw na mocy art. 15 ust. 2 wspomnianej europejskiej konwencji;
- c) przestrzeganie zasady *non-refoulement* zgodnie z konwencją genewską;
- d) ustanowienie systemu skutecznych środków zaskarżenia przeciwko naruszaniu tych praw i wolności.

ZAŁĄCZNIK II

Część A

Uchylona dyrektywa

(o której mowa w art. 53)

Dyrektywa Rady 2005/85/WE

(Dz.U. L 326 z 13.12.2005, s. 13)

Część B

Termin transpozycji do prawa krajowego

(o którym mowa w art. 51)

Dyrektywa	Termin transpozycji
2005/85/WE	Pierwszy termin: 1 grudnia 2007 r. Drugi termin: 1 grudnia 2008 r.

ZAŁĄCZNIK III

Tabela korelacji

Dyrektywa 2005/85/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 1	art. 1
art. 2 lit. a)–c)	art. 2 lit. a)–c)
—	art. 2 lit. d)
art. 2 lit. d)–f)	art. 2 lit. e)–g)
—	art. 2 lit. h) i i)
art. 2 lit. g)	art. 2 lit. j)
—	art. 2 lit. k) i l)
art. 2 lit. h)–k)	art. 2 lit. m)–p)
—	art. 2 lit. q)
art. 3 ust. 1 i 2	art. 3 ust. 1 i 2
art. 3 ust. 3	—
art. 3 ust. 4	art. 3 ust. 3
art. 4 ust. 1 akapit pierwszy	art. 4 ust. 1 akapit pierwszy
art. 4 ust. 1 akapit drugi	—
art. 4 ust. 2 lit. a)	art. 4 ust. 2 lit. a)
art. 4 ust. 2 lit. b)–d)	—
art. 4 ust. 2 lit. e)	art. 4 ust. 2 lit. b)
art. 4 ust. 2 lit. f)	—
—	art. 4 ust. 3
art. 4 ust. 3	art. 4 ust. 4
—	art. 4 ust. 5
art. 5	art. 5
art. 6 ust. 1	art. 6 ust. 1
—	art. 6 ust. 2–4
art. 6 ust. 2 i 3	art. 7 ust. 1 i 2
—	art. 7 ust. 3
—	art. 7 ust. 4
art. 6 ust. 4	art. 7 ust. 5
art. 6 ust. 5	—
—	art. 8
art. 7 ust. 1 i 2	art. 9 ust. 1 i 2
—	art. 9 ust. 3
art. 8 ust. 1	art. 10 ust. 1

Dyrektywa 2005/85/WE	Niniejsza dyrektywa
—	art. 10 ust. 2
art. 8 ust. 2 lit. a)–c)	art. 10 ust. 3 lit. a)–c)
—	art. 10 ust. 3 lit. d)
art. 8 ust. 3 i 4	art. 10 ust. 4 i 5
art. 9 ust. 1	art. 11 ust. 1
art. 9 ust. 2 akapit pierwszy	art. 11 ust. 2 akapit pierwszy
art. 9 ust. 2 akapit drugi	—
art. 9 ust. 2 akapit trzeci	art. 11 ust. 2 akapit drugi
art. 9 ust. 3	art. 11 ust. 3
art. 10 ust. 1 lit. a)–c)	art. 12 ust. 1 lit. a)–c)
—	art. 12 ust. 1 lit. d)
art. 10 ust. 1 lit. d) i e)	art. 12 ust. 1 lit. e) i f)
art. 10 ust. 2	art. 12 ust. 2
art. 11	art. 13
art. 12 ust. 1 akapit pierwszy	art. 14 ust. 1 akapit pierwszy
art. 12 ust. 2 akapit drugi	—
—	art. 14 ust. 1 akapit drugi i trzeci
art. 12 ust. 2 akapit trzeci	art. 14 ust. 1 akapit czwarty
art. 12 ust. 2 lit. a)	art. 14 ust. 2 lit. a)
art. 12 ust. 2 lit. b)	—
art. 12 ust. 2 lit. c)	—
art. 12 ust. 3 akapit pierwszy	art. 14 ust. 2 lit. b)
art. 12 ust. 3 akapit drugi	art. 14 ust. 2 akapit drugi
art. 12 ust. 4–6	art. 14 ust. 3–5
art. 13 ust. 1 i 2	art. 15 ust. 1 i 2
art. 13 ust. 3 lit. a)	art. 15 ust. 3 lit. a)
—	art. 15 ust. 3 lit. b)
art. 13 ust. 3 lit. b)	art. 15 ust. 3 lit. c)
—	art. 15 ust. 3 lit. d)
—	art. 15 ust. 3 lit. e)
art. 13 ust. 4	art. 15 ust. 4
art. 13 ust. 5	—
—	art. 16
art. 14	—
—	art. 17
—	art. 18

Dyrektywa 2005/85/WE	Niniejsza dyrektywa
—	art. 19
art. 15 ust. 1	art. 22 ust. 1
art. 15 ust. 2	art. 20 ust. 1
—	art. 20 ust. 2–4
—	art. 21 ust. 1
art. 15 ust. 3 lit. a)	—
art. 15 ust. 3 lit. b) i c)	art. 21 ust. 2 lit. a) i b)
art. 15 ust. 3 lit. d)	—
art. 15 ust. 3 akapit drugi	—
art. 15 ust. 4–6	art. 21 ust. 3–5
—	art. 22 ust. 2
art. 16 ust. 1 akapit pierwszy	art. 23 ust. 1 akapit pierwszy
art. 16 ust. 1 akapit drugi zdanie pierwsze	art. 23 ust. 1 akapit drugi część wprowadzająca
—	art. 23 ust. 1 lit. a)
art. 16 ust. 1 akapit drugi zdanie drugie	art. 23 ust. 1 lit. b)
art. 16 ust. 2 zdanie pierwsze	art. 23 ust. 2
art. 16 ust. 2 zdanie drugie	—
—	art. 23 ust. 3
art. 16 ust. 3	art. 23 ust. 4 akapit pierwszy
art. 16 ust. 4 akapit pierwszy	—
art. 16 ust. 4 akapit drugi i trzeci	art. 23 ust. 4 akapit drugi i trzeci
—	art. 24
art. 17 ust. 1	art. 25 ust. 1
art. 17 ust. 2 lit. a)	art. 25 ust. 2
art. 17 ust. 2 lit. b) i c)	—
art. 17 ust. 3	—
art. 17 ust. 4	art. 25 ust. 3
—	art. 25 ust. 4
art. 17 ust. 5	art. 25 ust. 5
—	art. 25 ust. 6
art. 17 ust. 6	art. 25 ust. 7
art. 18	art. 26
art. 19	art. 27
art. 20 ust. 1 i 2	art. 28 ust. 1 i 2
—	art. 28 ust. 3

Dyrektywa 2005/85/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 21	art. 29
art. 22	art. 30
art. 23 ust. 1	art. 31 ust. 1
art. 23 ust. 2 akapit pierwszy	art. 31 ust. 2
—	art. 31 ust. 3
—	art. 31 ust. 4 i 5
art. 23 ust. 2 akapit drugi	art. 31 ust. 6
art. 23 ust. 3	—
—	art. 31 ust. 7
art. 23 ust. 4 lit. a)	art. 31 ust. 8 lit. a)
art. 23 ust. 4 lit. b)	—
art. 23 ust. 4 lit. c) ppkt (i)	art. 31 ust. 8 lit. b)
art. 23 ust. 4 lit. c) ppkt (ii)	—
art. 23 ust. 4 lit. d)	art. 31 ust. 8 lit. c)
art. 23 ust. 4 lit. e)	—
art. 23 ust. 4 lit. f)	art. 31 ust. 8 lit. d)
art. 23 ust. 4 lit. g)	art. 31 ust. 8 lit. e)
—	art. 31 ust. 8 lit. f)
art. 23 ust. 4 lit. h) i i)	—
art. 23 ust. 4 lit. j)	art. 31 ust. 8 lit. g)
—	art. 31 ust. 8 lit. h) oraz i)
art. 23 ust. 4 lit. k) i l)	—
art. 23 ust. 4 lit. m)	art. 31 ust. 8 lit. j)
art. 23 ust. 4 lit. n) i o)	—
—	art. 31 ust. 9
art. 24	—
art. 25	art. 33
art. 25 ust. 1	art. 33 ust. 1
art. 25 ust. 2 lit. a)–c)	art. 33 ust. 2 lit. a)–c)
art. 25 ust. 2 lit. d) i e)	—
art. 25 ust. 2 lit. f) i g)	art. 33 ust. 2 lit. d) i e)
—	art. 34
art. 26	art. 35
art. 27 ust. 1 lit. a)	art. 38 ust. 1 lit. a)
—	art. 38 ust. 1 lit. b)

Dyrektywa 2005/85/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 27 ust. 1 lit. b)–d)	art. 38 ust. 1 lit. c)–e)
art. 27 ust. 2–5	art. 38 ust. 2–5
art. 28	art. 32
art. 29	—
art. 30 ust. 1	art. 37 ust. 1
art. 30 ust. 2–4	—
—	art. 37 ust. 2
art. 30 ust. 5 i 6	art. 37 ust. 3 i 4
art. 31 ust. 1	art. 36 ust. 1
art. 31 ust. 2	—
art. 31 ust. 3	art. 36 ust. 2
art. 32 ust. 1	art. 40 ust. 1
art. 32 ust. 2	—
art. 32 ust. 3	art. 40 ust. 2
art. 32 ust. 4	art. 40 ust. 3 zdanie pierwsze
art. 32 ust. 5	art. 40 ust. 3 zdanie drugie
art. 32 ust. 6	art. 40 ust. 4
—	art. 40 ust. 5
art. 32 ust. 7 akapit pierwszy	art. 40 ust. 6 lit. a)
—	art. 40 ust. 6 lit. b)
art. 32 ust. 7 akapit drugi	art. 40 ust. 6 akapit drugi
—	art. 40 ust. 7
—	art. 41
art. 33	—
art. 34 ust. 1 i 2 lit. a)	art. 42 ust. 1 i 2 lit. a)
art. 34 ust. 2 lit. b)	—
art. 34 ust. 2 lit. c)	art. 42 ust. 2 lit. b)
art. 34 ust. 3 lit. a)	art. 42 ust. 3
art. 34 ust. 3 lit. b)	—
art. 35 ust. 1	art. 43 ust. 1 lit. a)
—	art. 43 ust. 1 lit. b)
art. 35 ust. 2 i 3 lit. a)–f)	—
art. 35 ust. 4	art. 43 ust. 2
art. 35 ust. 5	art. 43 ust. 3
art. 36 ust. 1–2 lit. c)	art. 39 ust. 1–2 lit. c)
art. 36 ust. 2 lit. d)	—

Dyrektywa 2005/85/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 36 ust. 3	—
—	art. 39 ust. 3
art. 36 ust. 4–6	art. 39 ust. 4–6
—	art. 39 ust. 7
art. 36 ust. 7	—
art. 37	art. 44
art. 38	art. 45
—	art. 46 ust. 1 lit. a) ppkt (i)
art. 39 ust. 1 lit. a) ppkt (i) oraz ppkt (ii)	art. 46 ust. 1 lit. a) ppkt (ii) i (iii)
art. 39 ust. 1 lit. a) ppkt (iii)	—
art. 39 ust. 1 lit. b)	art. 46 ust. 1 lit. b)
art. 39 ust. 1 lit. c) i d)	—
art. 39 ust. 1 lit. e)	art. 46 ust. 1 lit. c)
—	art. 46 ust. 2 i 3
art. 39 ust. 2	art. 46 ust. 4 akapit pierwszy
—	art. 46 ust. 4 akapit drugi i trzeci
art. 39 ust. 3	—
—	art. 46 ust. 5–9
art. 39 ust. 4	art. 46 ust. 10
art. 39 ust. 5	—
art. 39 ust. 6	art. 41 ust. 11
art. 40	art. 47
art. 41	art. 48
—	art. 49
art. 42	art. 50
art. 43 pierwszy akapit	art. 51 ust. 1
—	art. 51 ust. 2
art. 43 akapit drugi i trzeci	art. 51 ust. 3 i 4
art. 44	art. 52 akapit pierwszy
—	art. 52 akapit drugi
—	art. 53
art. 45	art. 54
art. 46	art. 55
załącznik I	—
załącznik II	załącznik I
załącznik III	—
—	załącznik II
—	załącznik III

UZASADNIENIE RADY

I. WSTĘP

Wersja przekształcona dyrektywy w sprawie procedur azylowych należy do serii wniosków ustawodawczych w dziedzinie azylu, których celem jest zakończenie drugiego etapu realizacji wspólnego europejskiego systemu azylowego.

W dniu 7 czerwca 2011 r. Rada otrzymała od Komisji zmieniony wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania statusu ochrony międzynarodowej (wersja przekształcona) (dok. 11207/11). Komisja zmieniła swój pierwotny wniosek z 23 października 2009 r. (12959/09), uwzględniając stanowisko Parlamentu przyjęte 6 kwietnia 2011 r. w głosowaniu w pierwszym czytaniu (8526/11) oraz opinie Rady.

Nie chcąc dopuścić do opóźnień, Parlament Europejski wypracował swoje stanowisko negocjacyjne, analizując zmieniony wniosek w świetle swojego stanowiska w pierwszym czytaniu w sprawie pierwotnego wniosku.

Na sesji plenarnej 26 i 27 października 2011 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, nawiązując do swojej opinii z 28 kwietnia 2010 r. (1), postanowił nie sporządzać nowej opinii na temat zmienionego wniosku i podtrzymać stanowisko przyjęte w sprawie pierwotnego wniosku. W piśmie z 16 listopada 2011 r. Komitet Regionów zapowiedział, że nie zamierza wydawać opinii na temat zmienionego wniosku (18836/11).

Na posiedzeniu w dniach 13–14 maja 2013 r. Rada potwierdziła porozumienie polityczne osiągnięte w sprawie zmienionego wniosku (7695/13 + COR 1).

W myśl protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości – który to protokół jest załączony do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – Zjednoczone Królestwo i Irlandia nie uczestniczą w przyjęciu wersji przekształconej dyrektywy w sprawie procedur azylowych. W myśl protokołu w sprawie stanowiska Danii państwo to nie uczestniczy w przyjmowaniu dyrektywy, nie jest nią związane ani jej nie stosuje.

II. CELE WNIOSKU

W dyrektywie 2005/85 przewidziano minimalne normy dotyczące procedur, które państwa członkowskie stosują podczas udzielania i cofania ochrony międzynarodowej; dyrektywa ma zapewnić jednakowe traktowanie wniosków, niezależnie od tego, które państwo członkowskie je rozpatruje.

Celem przekształcenia dyrektywy w sprawie procedur azylowych jest ustalenie – na szczeblu Unii Europejskiej – wspólnych norm, które będą uwzględniane w krajowych systemach azylowych. Normy te muszą gwarantować osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową zabezpieczenia na wysokim poziomie. Muszą także ułatwiać państwom członkowskim stosowanie procedur azylowych, które będą racjonalne pod względem kosztów i umożliwią rozwiązanie problemu nadużyć dotyczących składania wniosków; jednocześnie normy te muszą uwzględniać różnice między krajowymi systemami prawnymi. Szczególną uwagę zwrócono na nadanie większego znaczenia usługom, doradztwu i wiedzy fachowej, dzięki czemu proces rozpatrywania wniosków będzie wydajniejszy i lepszy pod względem jakości i będzie skutkował wydawaniem rzetelnych decyzji w pierwszej instancji. Ponadto w wersji przekształconej w pełni respektuje się prawa podstawowe po uwzględnieniu orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, a także zapewnia spójność z innymi aktami ustawodawczymi z dziedziny azylu.

III. ANALIZA STANOWISKA RADY W PIERWSZYM CZYTANIU

A. Uwagi ogólne

Na podstawie zmienionego wniosku Komisji Parlament Europejski i Rada przeprowadziły negocjacje w celu wypracowania porozumienia na etapie przyjmowania przez Radę stanowiska w pierwszym czytaniu. Tekst stanowiska Rady w pełni odzwierciedla kompromis osiągnięty między tymi dwoma współustawodawcami.

(1) Opinia EKES-u na temat minimalnych norm dotyczących procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej w państwach członkowskich (wersja przekształcona), Dz.U. C 18 z 19.1.2011, s. 85.

B. Kluczowe zagadnienia

Kompromisowy tekst, którego odzwierciedleniem jest stanowisko Rady w pierwszym czytaniu, modyfikuje dyrektywę 2005/85/WE ⁽¹⁾ w następujących kluczowych obszarach:

Szkolenia

Dążąc do podniesienia jakości procedury azylowej, Rada w swoim stanowisku ustanawia wymogi dotyczące szkoleń dla personelu organów rozstrzygających, które w państwach członkowskich odpowiadają za należyte rozpatrzenie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, oraz dla personelu innych właściwych organów, które mogą mieć kontakt z osobami ubiegającymi się o ochronę międzynarodową.

Personel organu rozstrzygającego musi być odpowiednio przeszkolony. W tym celu państwa członkowskie muszą zadbać o przeprowadzenie szkoleń, które obejmą te same elementy co elementy wymienione w rozporządzeniu ustanawiającym Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu, z wyjątkiem elementów dotyczących warunków przyjmowania. Poza tym osoby przesłuchujące wnioskodawców muszą dysponować ogólną wiedzą o problemach, które mogłyby zmniejszyć zdolność wnioskodawców do udziału w przesłuchaniu, np. o oznakach, że dana osoba mogła być w przeszłości poddawana torturom.

Te same wymogi szkoleniowe obowiązują personel innych organów, których zadaniem jest prowadzenie przesłuchań w przypadku, gdy o ochronę międzynarodową występuje jednocześnie duża liczba obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców.

Gdy przesłuchania dotyczące dopuszczalności wniosków przeprowadza personel organów innych niż organ rozstrzygający, państwa członkowskie muszą dopilnować, by personel ten przeszedł uprzednio niezbędne podstawowe szkolenie, w szczególności w odniesieniu do międzynarodowych przepisów dotyczących praw człowieka, unijnego dorobku prawnego w zakresie azylu oraz technik przesłuchania.

Ponadto personel organów, do których mogą trafić wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, np. członkowie straży granicznej i pracownicy urzędów imigracyjnych i ośrodków zatrzymań, muszą przejść przeszkolenie na niezbędnym poziomie, odpowiednim do wykonywanych zadań i pełnionych funkcji.

Dostęp do procedury

W stanowisku Rady określono normy, których celem jest zapewnienie na czas łatwego dostępu do procedury azylowej, a także uwzględniono specyfikę systemów krajowych. Doprecyzowano tam również, że osoba, która wyraziła chęć ubiegania się o ochronę międzynarodową, jest wnioskodawcą w rozumieniu przedmiotowej dyrektywy. Aby zagwarantować, że osoby takie faktycznie dopełniają obowiązków i korzystają ze stosownych praw, należy niezwłocznie rejestrować wnioski tych osób w określonych terminach: w przypadku złożenia wniosku do organu rozstrzygającego termin ten wynosi 3 dni robocze; w przypadku złożenia wniosku do innych właściwych organów, np. do straży granicznej, termin wynosi 6 dni roboczych. Dłuższy termin, wynoszący 10 dni roboczych, dopuszcza się w sytuacji, gdy o ochronę międzynarodową występuje jednocześnie duża liczba wnioskodawców.

Dla skuteczności dostępu do procedury ważne jest także zobowiązanie państw członkowskich do informowania obywateli państw trzecich oraz bezpaństwowców przetrzymywanych w ośrodkach zatrzymań lub obecnych na przejściach granicznych o możliwości ubiegania się o ochronę międzynarodową, jeżeli istnieją powody, by przypuszczać, że osoby te są zainteresowane taką możliwością. Ponadto państwa członkowskie zapewniają możliwość skorzystania z pomocy tłumaczy ustnych w ośrodkach zatrzymań lub w obszarach przygranicznych w stopniu niezbędnym do ułatwienia dostępu do procedury dotyczącej ochrony międzynarodowej.

Procedura rozpatrywania wniosków

Stanowisko Rady przewiduje, że procedura rozpatrywania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej musi zostać zakończona w ciągu 6 miesięcy od złożenia wniosku. Jeżeli sprawa jest skomplikowana, wnioski złożona większa liczba osób lub wystąpiło opóźnienie spowodowane brakiem współpracy z strony wnioskodawcy, państwa członkowskie mogą przedłużyć ten termin o nie więcej niż 9 miesięcy. Ponadto w wyjątkowych i należyście uzasadnionych przypadkach dopuszcza się dodatkowe przedłużenie terminu o maksymalnie 3 miesiące, jeżeli jest to konieczne, by rozpatrzyć wniosek w sposób adekwatny i kompletny.

⁽¹⁾ Dyrektywa Rady 2005/85/WE w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w państwach członkowskich (Dz.U. L 326 z 1.12.2005, s. 13).

Jeżeli nie jest uzasadnione oczekiwanie, że organ rozstrzygający podejmie decyzję w powyższych terminach ze względu na niepewną sytuację w kraju pochodzenia, co do której można przypuszczać, że jest tymczasowa, państwa członkowskie mogą odroczyć zakończenie procedury. W takim przypadku państwa członkowskie muszą co 6 miesięcy weryfikować sytuację w tym kraju i w rozsądnym terminie informować odnośnych wnioskodawców o powodach odroczenia, a Komisję – o odroczeniu zakończenia procedur dotyczących danego kraju. W każdej sytuacji państwa członkowskie są zobowiązane do zakończenia procedury w nieprzekraczalnym terminie 21 miesięcy po złożeniu wniosku.

W stanowisku Rady wprowadzono także rozróżnienie między procedurami, którym nadaje się priorytet, oraz procedurami prowadzonymi w trybie przyspieszonym. W tym drugim przypadku przewidywane jest skrócenie terminów obowiązujących w zwykłej procedurze, a w procedurach, którym nadaje się priorytet, dany wniosek jest rozpatrywany wcześniej niż inne. Państwa członkowskie muszą ustalić rozsądne terminy stosowane w procedurach prowadzonych w trybie przyspieszonym; będą jednak mogły je odraczać, aby zapewnić adekwatne i kompletne rozpatrzenie wniosku.

Zgodnie z celem, jakim jest wprowadzenie bardziej zharmonizowanych procedur azylowych, procedury rozpatrywania wniosków w trybie przyspieszonym oraz procedury graniczne można stosować jedynie w specyficznych okolicznościach; dąży się do tego, by można było je wszcząć tylko wówczas, gdy istnieje prawdopodobieństwo bezzasadności wniosków lub występują poważne obawy związane z bezpieczeństwem narodowym lub porządkiem publicznym.

Informowanie w przypadku odstępstw

W przypadku gdy państwo członkowskie postanawia – w związku z napływem dużej liczby wniosków jednocześnie – odstąpić od przestrzegania terminu rejestracji wniosku i terminu zakończenia rozpatrywania wniosku lub zezwala organom innym niż organ rozstrzygający na prowadzenie przesłuchań w sprawie azylu, musi ono poinformować Komisję. Takie informacje należy przekazywać natychmiast po ustaniu powodów, dla których zastosowano te wyjątkowe środki, i co najmniej raz w roku.

Protokół i zapis przesłuchania

W swoim stanowisku Rada przedstawiła szeroki zestaw zasad dotyczących sporządzania protokołu i zapisu przesłuchań w sprawie azylu. W sprawozdaniu ze stosowania wersji przekształconej dyrektywy w państwach członkowskich Komisja będzie zamieszczać informacje w szczególności o stosowaniu powyższych zasad oraz różnych narzędzi wykorzystywanych do protokolowania indywidualnych przesłuchań.

Stanowisko Rady przewiduje, że państwa członkowskie będą musiały przygotowywać szczegółowy i rzeczowy protokół zawierający wszystkie istotne elementy lub stenogram. Ponadto państwa członkowskie mogą postanowić o audio lub audiowizualnym zapisie przesłuchania. Muszą także zadbać o pełne informowanie wnioskodawców o treści protokołu lub istotnych elementach stenogramu.

Ponadto w stanowisku Rady doprecyzowano warunki, na jakich wnioskodawca może zgłaszać uwagi lub wyjaśnienia dotyczące protokołu lub stenogramu, a także potwierdzić, że treść protokołu lub stenogram poprawnie oddają treść przesłuchania.

Stanowisko Rady określa także zasady dostępu wnioskodawców, ich doradców prawnych lub zastępców prawnych do protokołu, stenogramu lub zapisu przesłuchania.

Informacje prawne, pomoc i reprezentacja prawna

Stanowisko Rady przewiduje, że państwa członkowskie muszą zagwarantować wnioskodawcom – na ich wniosek i zgodnie z pewnymi warunkami – bezpłatne udzielanie informacji prawnych i proceduralnych w postępowaniach w pierwszej instancji. Ma to obejmować co najmniej dostarczenie informacji na temat postępowania przy uwzględnieniu szczególnej sytuacji danego wnioskodawcy. Ponadto w przypadku decyzji odmownej podjętej w pierwszej instancji państwa członkowskie muszą udzielić wnioskodawcom na ich wniosek stosownych informacji w celu przedstawienia powodów takiej decyzji i sposobów jej zaskarżenia. Państwa członkowskie mogą także postanowić, że takich informacji prawnych i proceduralnych udzielają organizacje pozarządowe, osoby zawodowo wykonujące zadania z ramienia organów rządu lub wyspecjalizowane służby państwowe.

Państwa członkowskie muszą także zapewnić bezpłatną pomoc i reprezentację prawną w postępowaniach odwoławczych; odbywa się to na wniosek, pod pewnymi warunkami i w pełnej zgodności z innymi aktami dotyczącymi azylu. Pomoc i reprezentacja prawna muszą dotyczyć co najmniej przygotowania niezbędnych dokumentów proceduralnych i udziału w rozprawie przed sądem lub trybunałem pierwszej instancji w imieniu wnioskodawcy. Niezależnie od tych przepisów, które są obowiązkowe w odniesieniu do procedur odwoławczych, państwa członkowskie mogą postanowić o zapewnieniu bezpłatnej pomocy lub reprezentacji prawnej w postępowaniach w pierwszej instancji.

Wnioskodawcy wymagający szczególnych gwarancji proceduralnych

Stanowisko Rady ma na celu zapewnienie wnioskodawcom wymagającym szczególnych gwarancji proceduralnych możliwości korzystania z praw i dopełnienia obowiązków przewidzianych w przedmiotowej dyrektywie w trakcie całej procedury azylowej. W tym celu państwa członkowskie muszą ocenić w rozsądnym terminie po złożeniu wniosku, czy wnioskodawca wymaga szczególnych gwarancji proceduralnych. Aby uniknąć zbędnych obciążeń administracyjnych, doprecyzowano, że taka ocena może zostać włączona do istniejących procedur krajowych lub do oceny dotyczącej szczególnych potrzeb w odniesieniu do warunków przyjmowania i nie musi mieć formy procedury administracyjnej.

Gdy wnioskodawców uzna się za wnioskodawców wymagających szczególnych gwarancji proceduralnych, należy im udzielić adekwatnego wsparcia. Ponadto w sytuacjach, gdy takie adekwatne wsparcie nie może zostać zapewnione w ramach procedur prowadzonych w trybie przyspieszonym lub procedur granicznych – w szczególności gdy państwa członkowskie uważają, że wnioskodawca wymaga szczególnych gwarancji proceduralnych w związku z torturami, zgwałceniem lub innymi poważnymi formami przemocy psychicznej, fizycznej lub seksualnej – państwa członkowskie nie mają prawa wszcząć takich procedur lub muszą przestać je stosować.

Jeżeli państwa członkowskie stwierdzą, że szczególne potrzeby proceduralne mają charakter, który może uniemożliwić stosowanie procedury granicznej lub procedury prowadzonej w trybie przyspieszonym, wnioskodawcy należy zapewnić dodatkowe gwarancje w przypadkach, gdy jego odwołanie nie ma automatycznie skutku zawieszającego. Gwarancje te są takie same jak gwarancje zapewniane osobom podlegającym procedurom granicznym.

Małoletni

W swoim stanowisku Rada przewiduje szczególne gwarancje dla małych i małych bez opieki, dążąc jednocześnie do uniknięcia potencjalnych nadużyć. Doprecyzowuje warunki, którym podlegają małoletni chcący złożyć wniosek w swoim własnym imieniu. Ponadto w stanowisku stwierdzono, że przesłuchania małych i małych bez opieki muszą być prowadzone w sposób odpowiedni dla dzieci.

Jeżeli chodzi o małych i małych bez opieki, w stanowisku Rady wprowadzono gwarancje dotyczące przedstawiciela. Państwa członkowskie zostały także zobowiązane do bezpłatnego udzielania małym i małym bez opieki informacji prawnych i proceduralnych odnoszących się do procedur cofnięcia ochrony międzynarodowej. W ten sposób małoletni bez opieki i ich przedstawiciele uzyskują pewną formę pomocy prawnej w ramach wszystkich procedur przewidzianych w dyrektywie (procedur w pierwszej instancji, odwoławczych i cofnięcia).

Gdy w trakcie procedury azylowej państwa członkowskie zidentyfikują daną osobę jako małego i małego bez opieki, mogą zastosować pewne procedury rozpatrywania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej jedynie w szczególnych okolicznościach:

- Państwa członkowskie mogą wszcząć lub dalej stosować procedury prowadzone w trybie przyspieszonym, tylko jeżeli wnioskodawca pochodzi z kraju, który spełnia kryteria bezpiecznego kraju pochodzenia, wystąpił z kolejnym wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej, który nie jest niedopuszczalny, lub ze względów bezpieczeństwa publicznego lub porządku publicznego.
- Państwa członkowskie mogą wszcząć lub dalej stosować procedury graniczne w tych samych trzech sytuacjach, które umożliwiają stosowanie procedur prowadzonych w trybie przyspieszonym. Ponadto mogą stosować procedury graniczne w trzech dodatkowych sytuacjach:
 - gdy istnieją uzasadnione powody, by uznać, że małoletni bez opieki pochodzi z bezpiecznego państwa trzeciego;
 - jeżeli małoletni bez opieki wprowadził organy w błąd, przedstawiając fałszywe dokumenty;
 - jeżeli małoletni bez opieki, działając w złej wierze, zniszczył dokument tożsamości lub dokument podróży, które mogłyby pomóc ustalić jego tożsamość lub narodowość, lub pozbył się tych dokumentów.

Państwa członkowskie mogą przywoływać dwie ostatnie z powyższych okoliczności jedynie w pojedynczych przypadkach, gdy istnieją poważne powody, by uważać, że wnioskodawca próbuje ukryć istotne elementy, które prawdopodobnie prowadziłyby do wydania negatywnej decyzji, i pod warunkiem że wnioskodawcy udostępniono wszystkie możliwości – z uwzględnieniem specjalnych potrzeb proceduralnych małych i małych bez opieki – przedstawienia ważnej przyczyny działań, w tym w drodze konsultacji z jego przedstawicielem.

Ponieważ procedury graniczne zawsze wiążą się z jakąś formą zatrzymania, nie można ich regularnie stosować w żadnej z powyższych sześciu sytuacji. Zgodnie z wymogami dyrektywy w sprawie warunków przyjmowania małoletni mogą zostać zatrzymani jedynie w wyjątkowych okolicznościach i konieczność ta musi zostać przeanalizowana z należyтым uwzględnieniem dobra dziecka.

- Państwa członkowskie mogą uznać wniosek małoletniego bez opieki za niedopuszczalny w przypadku, gdy małoletni pochodzi z bezpiecznego państwa trzeciego niebędącego państwem członkowskim, jedynie pod warunkiem, że służy to najlepszemu zabezpieczeniu interesów dziecka. Państwa członkowskie mogą uznać wniosek małoletniego bez opieki za niedopuszczalny z innych względów, które mają zastosowanie na mocy zwykłych przepisów.
- Państwa członkowskie mogą postanowić, że nie zapewnią małoletniemu bez opieki bezpłatnej pomocy i reprezentacji prawnej, gdy w ocenie sądu lub trybunału lub innego właściwego organu środek odwoławczy nie ma realnych szans powodzenia, ale tylko wówczas, gdy przedstawiciel małoletniego ma prawne kwalifikacje.

Ponadto państwa członkowskie muszą udzielić małoletnim bez opieki co najmniej tych samych dodatkowych gwarancji co osobom podlegającym procedurom granicznym, w przypadkach, gdy środek odwoławczy przeciwko decyzji odmownej nie ma automatycznie skutku zawieszającego.

Procedury azyłowe uwzględniające aspekty związane z płcią

W swoim stanowisku Rada stwierdza, że w procedurach azyłowych należy uwzględniać aspekty związane z płcią. W związku z tym państwa członkowskie muszą – zawsze gdy jest taka możliwość – zadbać o to, by przesłuchujący i tłumacz byli tej samej płci co wnioskodawca, jeżeli ten ostatni o to wystąpi. Państwa członkowskie nie muszą jednak spełniać tego wymogu, jeżeli organ rozstrzygający ma powody, by uważać, że podstawą tej prośby nie są trudności po stronie wnioskodawcy dotyczące przedstawienia wyczerpującego uzasadnienia jego wniosku.

Ponadto bez uszczerbku dla innych przeszukań przeprowadzanych ze względów bezpieczeństwa, przeszukanie osoby na mocy tej dyrektywy musi zostać przeprowadzone przez osobę tej samej płci, z pełnym poszanowaniem zasad godności ludzkiej i integralności fizycznej i psychicznej.

Kolejne wnioski

W stanowisku Rady doprecyzowano przepisy proceduralne dotyczące kolejnych wniosków. Inaczej niż w przypadku licznych ustaleń proceduralnych dotyczących takich wniosków i dopuszczonych na mocy dyrektywy 2005/85/WE w stanowisku Rady przewidziano, że kolejny wniosek zostaje uznany za niedopuszczalny, gdy podczas wstępnego badania nie zaistniały ani nie zostały przedstawione przez wnioskodawcę nowe elementy lub ustalenia, które znacznie zwiększyłyby prawdopodobieństwo tego, że osoba ta wymaga ochrony międzynarodowej.

Wnioskodawcy, którzy składają kolejne wnioski jedynie po to, by odsunąć w czasie wydalenie z terytorium państwa członkowskiego, niepotrzebnie obciążają krajowe systemy azyłowe. Konieczne jest zatem wprowadzenie skutecznych przepisów dotyczących kolejnych wniosków. Muszą one umożliwić państwom członkowskim rozróżnianie osób, które składają kolejny wniosek ze względu na to, że po złożeniu przez nie poprzedniego wniosku zaistniała potrzeba ochrony *sur place*, lub z innych uzasadnionych względów, a osobami, które składają kolejny wniosek tylko po to, by odsunąć w czasie wydalenie. W tym kontekście należy odnotować, że państwa członkowskie są ciągle związane zasadą *non-refoulement* przewidującą, że danej osoby nie wolno wydalic do kraju, w którym mogłyby być narażona na ryzyko.

W związku z powyższym państwa członkowskie mają w dwóch przypadkach możliwość wyjątkowego nieprzestrzegania prawa do pozostawania na danym terytorium, które to prawo ma zwykle zastosowanie. Po pierwsze – gdy dana osoba złożyła pierwszy kolejny wniosek, następnie uznany za niedopuszczalny, jedynie po to, by opóźnić lub utrudnić wykonanie decyzji, która skutkowałaby rychłym wydaleniem tej osoby z danego państwa członkowskiego. Po drugie – gdy dana osoba składa inny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w tym samym państwie członkowskim, po tym jak wydano ostateczną decyzję uznającą pierwszy kolejny wniosek za niedopuszczalny lub po tym jak wydano ostateczną decyzję o odrzuceniu wniosku jako bezzasadnego.

Domniemane wycofanie lub zaprzestanie popierania wniosku

W swoim stanowisku Rada ustaliła, że pod pewnymi warunkami państwa członkowskie mogą założyć, że wnioskodawca pośrednio wycofał wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej lub zaprzestał jego popierania. Państwa członkowskie mogą przyjąć takie domniemanie w szczególności w dwóch przypadkach. Po pierwsze – gdy wnioskodawca nie odpowiedział na żądania dostarczenia informacji zasadniczych z punktu widzenia wniosku lub nie stawił się na indywidualne przesłuchanie, chyba że wykaże on w rozsądnym terminie, że to zaniechanie było spowodowane okolicznościami, na które nie miał wpływu. Po drugie – gdy zbiegł z miejsca, w którym zamieszkiwał lub był przetrzymywany, lub opuścił takie miejsce bez zezwolenia, nie kontaktując się z właściwym organem w rozsądnym terminie, lub nie wypełnił w rozsądnym terminie obowiązku zgłaszania się lub innych obowiązków kontaktowania się, chyba że wnioskodawca wykazał, że spowodowały to okoliczności, na które nie miał wpływu.

W związku z powyższym stanowisko Rady zawiera przepisy dotyczące ponownego otwarcia sprawy dotyczącej domniemanego wycofania lub zaprzestania popierania wniosku. W przypadku gdy dana osoba zgłosi się ponownie do organów w terminie co najmniej 9 miesięcy, państwa członkowskie nie mają prawa traktować ponownie otwartej sprawy dotyczącej wniosku ani nowego wniosku jako kolejnego wniosku. Jednak gdy osoba ta zgłosi się ponownie po 9 miesiącach, państwo członkowskie może stosować zasady dotyczące kolejnych wniosków. Oznacza to, że dany wniosek można uznać za niedopuszczalny, jeżeli od czasu decyzji o umorzeniu postępowania nie zaistniały ani nie zostały przedstawione nowe istotne elementy. Ponadto państwa członkowskie mogą postanowić, że sprawa dotycząca wniosku, która wcześniej była umorzona, może zostać ponownie otwarta tylko raz.

Skuteczny środek odwoławczy

Stanowisko Rady zawiera przepisy dotyczące prawa do pozostawania na danym terytorium do czasu rozpatrzenia środka odwoławczego, co ma służyć pełnemu zagwarantowaniu prawa do skutecznego środka odwoławczego; jednocześnie uznano konieczność wprowadzenia skutecznych i wydajnych systemów azylowych, które są w stanie zapobiegać nadużyciom. W związku z tym wprowadzono przepis, zgodnie z którym państwa członkowskie muszą zezwolić wnioskodawcom na pozostawanie na swoim terytorium do momentu wygaśnięcia okresu, w jakim mogą oni wykonywać przysługujące im prawo do skutecznego środka odwoławczego, lub, jeśli prawo to zostało wykonane, do czasu rozpatrzenia środka odwoławczego.

Jednak w niektórych przypadkach państwa członkowskie mogą przewidzieć, że taki automatyczny skutek zawieszający nie będzie miał zastosowania. Wówczas muszą postanowić, że sąd lub trybunał jest uprawniony do orzekania – albo na prośbę wnioskodawcy, albo z własnej inicjatywy – czy wnioskodawca może pozostawać na danym terytorium. Takie przypadki dotyczą decyzji:

- o uznaniu wniosku za oczywiście bezzasadny lub bezzasadny po rozpatrzeniu go w ramach procedury prowadzonej w trybie przyspieszonym, z wyjątkiem przypadków gdy decyzje takie są motywowane tym, że wnioskodawca wjechał nielegalnie na terytorium państwa członkowskiego lub przedłużył nielegalnie swój pobyt oraz bez ważnego powodu nie zgłosił się do organów lub nie złożył wniosku o udzielenie azylu w możliwie najkrótszym terminie, zważywszy na okoliczności jego wjazdu;
- o uznaniu wniosku za niedopuszczalny, ponieważ inne państwo członkowskie przyznało ochronę międzynarodową, państwo niebędące państwem członkowskim jest uznawane za kraj pierwszego azylu w odniesieniu do wnioskodawcy lub wniosek jest kolejnym wnioskiem i nie zaistniały ani nie zostały przedstawione przez wnioskodawcę nowe elementy lub ustalenia dotyczące zbadania, czy wnioskodawca wymaga ochrony międzynarodowej;
- o odmowie ponownego otwarcia sprawy wnioskodawcy, która została umorzona;
- o nierozpatrywaniu lub niepełnym rozpatrywaniu wniosku ze względu na to, że zastosowanie ma koncepcja europejskiego bezpiecznego kraju trzeciego.

W procedurach granicznych nieautomatyczny skutek zawieszający może mieć zastosowanie wyłącznie, jeżeli – po pierwsze – wnioskodawca ma niezbędną wykładnię, pomoc prawną i co najmniej tydzień, aby przygotować wniosek i przedłożyć sądowi lub trybunałowi argumenty za przyznaniem wnioskodawcy prawa do pozostania na danym terytorium do czasu rozpatrzenia środka odwoławczego, a – po drugie – w ramach rozpatrywania wniosku o zezwolenie na pozostanie na danym terytorium sąd lub trybunał bada negatywną decyzję organu rozstrzygającego pod względem faktycznym i prawnym.

Kiedy zastosowanie ma nieautomatyczny skutek zawieszający, wnioskodawca ma prawo pozostać na danym terytorium do czasu zakończenia procedury orzekania, czy wnioskodawca może pozostać na danym terytorium. We wszystkich przypadkach ma ponadto zastosowanie zasada *non refoulement*.

Bezpieczne kraje trzecie

W swoim stanowisku Rada zezwala państwom członkowskim na stosowanie koncepcji bezpiecznego kraju pochodzenia, bezpiecznego kraju trzeciego i europejskiego bezpiecznego kraju trzeciego, przy czym uznaje potrzebę ewentualnej dalszej harmonizacji w przyszłości. W tym celu państwa członkowskie powinny uwzględnić m.in. wytyczne i podręczniki postępowania przygotowane przez Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu oraz Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców i prowadzić regularne przeglądy sytuacji w tych krajach trzecich. Ponadto podkreślono wagę wymiany informacji ze stosownych źródeł oraz prowadzenia – z udziałem państw członkowskich oraz Parlamentu – regularnych weryfikacji stosowania przez państwa członkowskie koncepcji bezpiecznego kraju trzeciego.

W stanowisku Rady doprecyzowano warunki stosowania wymienionych koncepcji i stwierdzono, że państwa członkowskie muszą umożliwić wnioskodawcom zaskarżenie zastosowania koncepcji europejskiego bezpiecznego kraju trzeciego na podstawie argumentu, że kraj ten nie jest bezpieczny ze względu na szczególną sytuację danej osoby.

Inne istotne kwestie

Inne ważne kwestie, które znalazły się w stanowisku Rady w pierwszym czytaniu i co do których Rada i Parlament Europejski osiągnęły kompromis, to:

Ekstradycja

Państwo członkowskie może uczynić wyjątek od prawa do pozostania na danym terytorium przysługującego osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową do czasu wydania decyzji w pierwszej instancji w sprawie jego wniosku, w przypadku gdy państwo to – odpowiednio – wyda daną osobę lub dokona jej ekstradycji do innego państwa członkowskiego, na mocy zobowiązań wynikających z europejskiego nakazu aresztowania lub z innych przyczyn, albo do państwa trzeciego, albo do międzynarodowych sądów lub trybunałów karnych. Państwo członkowskie może dokonać ekstradycji wnioskodawcy do państwa trzeciego wyłącznie wtedy, gdy właściwe organy upewniły się, że decyzja o ekstradycji nie doprowadzi bezpośrednio lub pośrednio do odesłania, z pogwałceniem zobowiązań międzynarodowych danego państwa członkowskiego.

Organ rozstrzygający i inne właściwe organy

Państwo członkowskie może postanowić, że organ inny niż organ rozstrzygający będzie odpowiedzialny do celów rozpatrywania spraw zgodnie z rozporządzeniem Dublin lub do celów przyznawania lub odmawiania zezwolenia na wjazd w ramach procedury granicznej, z zastrzeżeniem warunków określonych w tych ramach i na podstawie uzasadnionej opinii organu rozstrzygającego.

Badania lekarskie

Stanowisko Rady zawiera przepisy dotyczące badań lekarskich, które mają zagwarantować, że oznaki, które mogą świadczyć o prześladowaniach lub poważnych obrażeniach doznanych w przeszłości, zostaną uwzględnione w ocenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Przepisy te określają m.in. warunki, na jakich koszty badania lekarskiego są pokrywane ze środków publicznych, oraz sytuacje, w której badania te są prowadzone na koszt wnioskodawcy.

Względy bezpieczeństwa narodowego

W postępowaniach odwoławczych, ze względów bezpieczeństwa narodowego i w celu zapewnienia równości traktowania stron, państwa członkowskie muszą zapewnić dostęp do informacji lub źródeł, których poufność jest wymagana z powodów związanych z bezpieczeństwem narodowym znanych sądom lub trybunałom prowadzącym postępowanie odwoławcze; państwa członkowskie muszą też wprowadzić w prawie krajowym procedury gwarantujące poszanowanie prawa wnioskodawcy do obrony.

IV. PODSUMOWANIE

Stanowisko Rady w pierwszym czytaniu jest pełnym odzwierciedleniem kompromisu osiągniętego – z pomocą Komisji – w negocjacjach przez Radę i Parlament Europejski. Kompromis ten został potwierdzony w piśmie przewodniczącego parlamentarnej Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (LIBE) do przewodniczącego Komitetu Stałych Przedstawicieli (dok. 8223/13). W piśmie tym przewodniczący komisji LIBE zaznaczył, że zaleci jej członkom, a następnie całemu Parlamentowi, by zaakceptowali stanowisko Rady w pierwszym czytaniu bez zmian Parlamentu w drugim czytaniu – z zastrzeżeniem weryfikacji, której mają dokonać prawnicy lingwiści obu instytucji. Zmieniając dyrektywę w sprawie procedur azyłowych, Unia Europejska istotnie przyczynia się do ustanowienia wspólnego europejskiego systemu azyłowego.
